

Møte onsdag den 10. november 2010 kl. 10

President: Per-Kristian Foss

Dagsorden (nr. 15):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representantene Peter Skovholt *Gitmark*, Gunvor *Eldegard*, Borghild *Tenden*, Jørund *Rytman*, Oskar J. *Grimstad*, Akhtar *Chaudhry*, Erling *Sande*, Bjørn *Lødemel*, Øyvind *Korsberg* og Snorre *Serigstad Valen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i morgen torsdag – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Hans Frode Kielland Asmyhr. – Andre forslag foreligger ikke, og Hans Frode Kielland Asmyhr anses enstemmig valgt som settepresident for morgendagens møte i Stortinget.

Statsråd Tora Aasland overbrakte 13 kgl. proposisjoner

(Se under Referat torsdag den 12. november 2010.)

Presidenten: Representanten Jon Jæger Gåsvatn vil fremsette et representantforslag.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:03:59]: På vegne av representantene Morten Stordalen, Kari Kjønås Kjos og meg selv har jeg den glede å fremme et representantforslag om å fjerne aldersbegrensningen for lisens til leger.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen vil fremsette et representantforslag.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [10:04:25]: På vegne av representantene Gjermund Hagesæter, Per Sandberg, Øyvind Vaksdal og meg selv har jeg gleden av å fremme et forslag om styrking av rettigheter for veteraner etter internasjonale operasjoner, endringer i forsvarspersonelloven.

Presidenten: Representanten Øyvind Korsberg vil fremsette et representantforslag.

Øyvind Korsberg (FrP) [10:04:52]: På vegne av representantene Solveig Horne, Ib Thomsen, Mette Hanekamhaug og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om å oppheve forbudet mot profesjonell boksing i Norge.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:05:13]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Tora Aasland, Anniken Huitfeldt og Rigmor Aasrud vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. – Ingen har reist seg.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Bård Hoksrud.

Bård Hoksrud (FrP) [10:05:58]: Mitt spørsmål går til fornyingsministeren.

Fornyingsdepartementet har ansvaret for IKT og samordning av dette mellom departementene. I festtalene snakkes det varmt om at vi skal være ledende på IKT-området. Samtidig vet vi alle at det er store problemer med innføring av nye IKT-systemer i de forskjellige departementene og etatene. Justisdepartementet sliter, Nav sliter med stadige overskridelser, og Statens vegvesen sliter også med stadige overskridelser. Forsvaret har slitt og sliter vel kanskje fortsatt.

Vi vet også at det er en bråte med systemer som ikke snakker sammen, og det er det man skal løse, uten at man kan se at det nødvendigvis blir resultatet.

I fjor og i forfjor visste ikke regjeringen engang hvor mye staten bruker på IKT. Spørsmålet er om det er sånn at alle departementene flyter rundt i sin egen verden og milliardene ruller ut uten at man ser store eller synlige resultater eller forbedringer, fordi stadige nye utfordringer dukker opp. Så det kan jo være interessant å vite om statsråden er tilfreds med situasjonen, og om statsråden føler at hun har tatt ansvaret sitt. Føler statsråden at alle milliardene som har rullet ut de siste årene, har bidratt til å fornye og effektivisere offentlig sektor? Vet statsråden nå hvor mye man faktisk bruker på IKT hvert år?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:07:18]: Det er ingen tvil om at det er store utfordringer knyttet til IKT-bruk i offentlig sektor, for vi har mange gamle systemer, som representanten Hoksrud sier, som ikke snakker sammen. Derfor er det gjort et betydelig arbeid med en IKT-politisk grunnmur, ved at man har vedtatt felles arkitekturprinsipper som gjør at nye systemer vil måtte forholde seg til andre systemer på en helt annen måte enn tidligere. Vi har også lagt til grunn at vi skal bruke såkalte åpne standarder, som gjør at systemer vil måtte kunne levere data inn til andre data der det er nødvendig.

Dessverre er det jo sånn at ikke alle datasystemer er bygd opp etter disse prinsipper. Det vil ta tid før alt gammelt IKT-utstyr er skiftet ut, slik at vi kan få de forbedringene som er ønskelige.

Så er det gjort veldig mye godt arbeid når det gjelder IKT i staten. Blant annet har vi fått på plass eID, som er en

kjempesuksess. Det er mange, mange titusen nye brukere hver eneste måned. Det har vært en veldig god hjelp for å kunne få sikker kommunikasjon med brukerne våre når det gjelder IKT-systemer. Skatteetaten er jo et godt eksempel gjennom det vi gjør med selvangivelsen. 800 årsverk er spart i Skatteetaten på å punche inn selvangivelser, som i dag brukes til kontroll. Lånekassen kan melde om en tilsvarende utvikling. Det nye pensjonssystemet har en overraskende høy grad av søknader levert inn elektronisk, og mange – over halvparten – av de søknadene kan også utvikles og behandles uten at det brukes saksbehandlerkapasitet på det.

IKT er en integrert del av den enkelte virksomhets budsjetter. Derfor har vi ikke detaljert kunnskap om driftsutgifter til IKT, men det finnes altså oversikter – jeg har ikke med dem foran meg her nå – som viser hvor mye vi bruker til IKT-investeringer det enkelte året.

Bård Hoksrud (FrP) [10:09:20]: Jeg vil takke statsråden for svaret, selv om jeg ikke oppfattet at hun svarte på spørsmålene mine. Statsråden prater om alle de gode tingene. Dem er vi enige om. Det er bra. utfordringene er bl.a. hos Nav, og vi har Statens vegvesen som har store utfordringer og store kostnadsoverskridelser. Statsråden svarer ikke på hvordan man har tenkt å løse disse utfordringene.

Så spurte jeg statsråden om hun føler at hun tar ansvar, om hun føler at alle milliardene som har rullet ut det siste året, har bidratt til en skikkelig fornying og effektivisering av offentlig sektor. Jeg lurte også på om statsråden visste hvor mye man bruker på IKT hvert eneste år. Da sier statsråden: Vi har noen tall på hva vi bruker på investering. Men i fjor lovet den forrige fornyingsministeren at vi skulle få tall på bordet – om det er 6,5 mrd. kr, eller om det er 75 mrd. kr, som enkelte hevder at man bruker på IKT hvert eneste år innenfor offentlig sektor. Det er altså sånn at kommunene har flere hundre forskjellige systemer som ikke prater med hverandre. Det er jo noe som statsråden må ta inn over seg, hvis man virkelig mener man skal løse utfordringene og være i tet når det gjelder IKT.

Statsråd Rigmor Aasrud [10:10:25]: Det er vanskelig for meg å ta ansvar for tidligere IKT-investeringer i staten. Det vi har gjort nå, er at alle nye IKT-investeringer er innom mitt departement for kvalitetskontroll, sånn at vi sikrer oss at de grunnleggende prinsippene som jeg snakket om – arkitektur, åpne standarder – blir ivarettatt. Det gjør at vi på sikt kommer til å få et mye bedre IKT-system på tvers av departementene.

Det er utfordringer knyttet til flere etater. Det er IKT-systemer som er gamle, som må utvikles. Det er heller ikke sånn at IKT-systemer er hyllevarer. De må utvikles. Nav er i gang med å gjøre store forbedringer i sine IKT-systemer. Pensjonssystemet er et godt eksempel på det. Det fungerer utmerket, og det er blitt et brukervennlig og godt system. Men det er store utfordringer, både i Nav og i andre etater, før vi er på plass.

Så er det sånn at vi ikke har noen problemer med å klare å finne tall på hva man bruker til investeringer i staten. Jeg

kan gjerne komme tilbake til representanten Hoksrud med det. Men IKT-utgifter til drift bør jo være en del av den helhetlige tankerekken som hver enkelt etat har om hvordan man best skal bruke de midlene man har til disposisjon. Derfor føres ikke IKT-utgifter nødvendigvis på egne konti, og derfor har vi heller ikke en fullstendig oversikt over driftsutgiftene.

Så er jeg enig med Hoksrud i at det er en utfordring for oss at vi har mange kommuner med mange forskjellige IKT-systemer. Derfor har mitt departement sammen med Kommunal- og regionaldepartementet og KS startet et arbeid, satt ned en arbeidsgruppe, sammen med noen store kommuner for å se om vi kan få til mer enhetlige løsninger i kommunesektoren. Jeg tror det er helt nødvendig, både for at f.eks. Samhandlingsreformen skal bli en suksess, og for at vi skal få til mer enhetlige IKT-systemer i hele den offentlige forvaltningen.

Presidenten: Det åpnes for tre oppfølgingsspørsmål – først Bente Thorsen.

Bente Thorsen (FrP) [10:12:35]: Det er i 2010 igangsatt et bredt kirkelig arbeid for utvikling av en felles IKT-strategi for Den norske kirke, i samarbeid med Kirkens Arbeidsgiverforening og Kirkerådet. Målsettingen er å sørge for bedre samordning, bedre tjenester og effektivisering av Kirkens administrative funksjoner.

Spørsmålet er om statsråden vil sørge for at dette prosjektet mottar nødvendige midler over statsbudsjettet. I tidligere spørsmål om driftstilskudd til Kirken har statsråden vært veldig tydelig på at det er viktig at Kirken driftes mest mulig effektivt og får mest mulig igjen for pengene. Så nå er jeg spent på svaret.

Presidenten: Presidenten vil minne om at oppfølgings-spørsmål skal dreie seg om temaet som ble reist i hovedspørsmålet. Det er opp til statsråden å velge om hun vil svare, for dette ligger helt klart utenfor hovedspørsmålet.

Statsråd Rigmor Aasrud [10:13:28]: IKT som brukes i Den norske kirke, er et viktig hjelpemiddel for at Den norske kirke også skal kunne drive mer effektivt. Den norske kirke består av veldig mange enheter, virksomheter organisert på kommunalt nivå. Sognet er jo grunnenheten i Den norske kirke, samtidig som staten har sine aksjer i utøvelsen av det administrative leddet i Kirken. Derfor er det viktig at vi får på plass en strategiplan som gjør at vi kan se disse elementene sammen. For her som i det offentlige for øvrig, hvis hver enkelt lokal enhet lager sin egen IKT-strategi, vil ikke ting henge sammen. Derfor har mitt departement bidratt med midler til Den norske kirke, slik at man skal kunne utvikle en strategiplan. Den er i ferd med å komme på plass. Når den er på plass, vil det være opp til Den norske kirke å disponere de driftsbevilgninger Den norske kirke har, og se om det er hensiktsmessig å bruke mer midler på ... (presidenten klubber).

Presidenten: Presidenten tror det er noe galt med tel-

lingen. Det er gått litt over ett minutt, men vær så god – statsråden kan avslutte sin setning.

Statsråd Rigmor Aasrud [10:14:45]: Vi vil komme tilbake med om vi skal gi særlige føringer for Den norske kirkes bruk av IKT-bevilgninger. Men jeg mener, ut fra det kirkelige demokratiet, at Kirken selv bør bestemme hvordan man bruker sine driftsbevilgninger.

Presidenten: Lars Myraune – til oppfølgingsspørsmål.

Lars Myraune (H) [10:15:14]: Statsrådens departement oppnevnte våren 2009 et utvalg som skulle se på utbyggingen av bredbånd i Norge. Rapporten fikk navnet «Mål og virkemidler for bredere bredbånd», og man konkluderte med at bredbåndsinfrastrukturen anses som en forutsetning for en effektiv og velfungerende økonomi og for å nå sentrale mål i samfunnsutviklingen, og at den bør betraktes som en grunnleggende infrastruktur på linje med vei, vann osv. Arbeidsgruppen anbefalte at man satte mål for utbyggingen i Norge på minimum 5 MB på mobilt bredbånd og 50 MB på fast bredbånd. Det er ikke akkurat enorme mål, men de ble i alle fall framlagt. I høst har vi fått en analyse som viser at det er veldig store forskjeller på utbyggingen i Norge. Har statsråden tenkt å gjøre noe med dette utvalget som kom med sin anbefaling for ett år siden, og hvorfor har vi ikke hørt noe på ett år?

Statsråd Rigmor Aasrud [10:16:17]: Det er ingen tvil om at bredbånd er en viktig samfunnsinfrastruktur i Norge. Det å få bredbånd som har tilstrekkelig med kapasitet, ut i Norge er viktig for at vi skal kunne få utvikling i alle deler av landet vårt. Norge har en veldig høy bredbånddekning sammenliknet med veldig mange europeiske land.

Jeg diskuterer løpende med bransjen om vi skal sette faste mål for hvilken kapasitet som er ønskelig i Norge. Det jeg registrerer, er at det skjer en veldig rask utvikling. Så det vi eventuelt skulle sette oss som mål, kan veldig fort bli utfordret av behovet for både økt og kanskje også mindre kapasitet, fordi man finner nye måter å sende data på.

Regjeringen har brukt om lag 1 mrd. kr på å få bredbånd ut til de stedene som markedet ikke har tatt. Det jeg tror er den viktigste enkeltbiten nå for å få mer bredbånd, er den såkalte digitale dividenden, som Samferdselsdepartementet skal ha en auksjon på veldig snart. Det kan bidra til at vi også får større kapasitet i områder som ellers ikke har dekning. Det er vår hovedstrategi.

Presidenten: Line Henriette Hjemdal – til siste oppfølgingsspørsmål.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:17:30]: Statsråden sier i svaret til representanten Hoksrud at regjeringen har store IKT-utfordringer. Det er det ingen tvil om når vi leser Riksrevisjonens rapport, som oppsummerer grunnleggende og alvorlige mangler i regjeringens datasikkerhet. Det har blitt avdekket at regjeringen ikke har oversikt over hvor mange datamaskiner i regjeringssystemet som

blir hacket, eller hvilken informasjon som har kommet på avveie. Statsråden har tatt grep. Man har bedt om en gransking av Nasjonal sikkerhetsmyndighet fordi du ønsker en øyeblikksrapport, som du sier til media. Siden du sa dette til media, har over én million e-post gått i dette systemet. Mitt spørsmål er: Når vil denne øyeblikksrapporten komme, hvor mange hackinger kan statsråden sitte og vite skjært?

Presidenten: Presidenten må minne om at også i spontanspørretimen skal talen gå via presidenten – for ordens skyld.

Statsråd Rigmor Aasrud [10:18:41]: Det er ingen tvil om at jeg tar Riksrevisjonens rapport på største alvor – og det er det grunn til å gjøre. Nå ble hovedfunnene, som ble omtalt i pressen, knyttet til sikkerheten i departementenes nett kjent i 2008. Da ble det i revidert nasjonalbudsjett i både 2008 og 2009 bevilget ekstra penger, så det er grunn til å tro at sikkerheten er vesentlig bedre nå enn den var da den ukontrollerte hendelsen skjedde. Likevel mener jeg det er fornuftig å få noen utenfra til å gå igjennom systemet vårt. Det er vi i gang med. Jeg vil også ha en konsulent til å gå igjennom de tiltakene som ble foreslått, for å kvalitetssikre det.

Det er store mengder e-post som kommer til departementet hver dag. På én måned kommer det altså 200 millioner e-post inn til departementet. 198,5 millioner tas av spamfilter. Vi har sikkerhetsrutiner som fanger opp mye, men vi må forsikre oss om at vi har et akseptabelt sikkerhetsnivå i vårt nett.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Henning Warloe (H) [10:20:00]: Jeg har et spørsmål til forskningsministeren.

Til tross for at regjeringen har lovet å øke bevilgningen til forskningen i årene som kommer, viser forslag til statsbudsjett en reell nedgang. Til tross for statsministerens lovprising av kunnskap i nyttårstalen – jeg tror han gjentok mantraet «Kunnskap trumfer alt» ca. 20 ganger – ser det ikke ut som om forskningsministeren har fått noe som helst gjennomslag på regjeringens budsjettkonferanser. Likevel, da statsbudsjettet ble lagt fram, var statsrådene Kristin Halvorsen og Tora Aasland tilsynelatende begeistret for sine egne budsjetter. Ifølge Kunnskapsdepartementets egen pressemelding uttaler de:

«Vi er glade for at regjeringa innanfor eit stramt budsjett har valt å prioritere det viktigste for framtida, kunnskapssektoren».

Nå viser analyser gjort av NIFU STEP at dette overhodet ikke er tilfellet for viktige forskningsfelter, som altså har en realnedgang i bevilgningene. Dette er det motsatte av hva regjeringen har lovet, og det motsatte av den offensive satsingen på forskning som vi ser i mange andre land. De fleste land har store økonomiske problemer, men klarer likevel å prioritere forskning, fordi det betraktes som en investering i framtidig kunnskap og verdiskaping. Selv i Storbritannia, hvor de offentlige budsjettene kut-

tes med 20 pst., skjermes forskningen. Det blir riktig nok ingen økning, men det blir det heller ikke i rike Norge i 2011. Forskningsbudsjettet er faktisk det svakeste på 10 år ifølge NIFU STEP, og Norge er fra før dårligst i Norden og under gjennomsnittet i Europa. Hvordan i all verden kan forskningsministeren være fornøyd med dette pinlige løftebruddet fra regjeringen?

Statsråd Tora Aasland [10:21:37]: Det er riktig observert at det er en realnedgang på 0,13 pst. i 2011-budsjettet, slik det nå ligger. Det er likevel grunn til å avdramatisere dette noe, må jeg si. Denne realnedgangen skyldes i hovedsak valutakursendringer knyttet til betaling av internasjonale kontingenter. Det andre som er viktig å få sagt fra min side, er at denne regjeringen i løpet av de siste årene, i hvert fall fra 2005 og fram til nå, faktisk har økt forskningsbevilgningene med 50 pst. Det har vært en formidabel økning, tilsvarende en realvekst på hele 27 pst., og det er ett av de områdene som har økt mest. Så vi er veldig stolte av økningen, og det at vi nå får en liten nedgang i 2011, betyr selvfølgelig ikke at vi anser jobben med å prioritere forskning i årene framover som utført. Vi skal selvfølgelig satse på forskning i årene framover, slik at det blir en vekst også i framtiden.

Det som representanten peker på når det gjelder at dette er «det svakeste» budsjettet på ti år, som det sies, er jo da en påstand som definitivt må tas med en klype salt, for det er veksten som er den svakeste på ti år. Selve budsjettet er noe av det høyeste vi noensinne har hatt, og vi holder altså et høyt forskningsbudsjett, på nesten 24 mrd. kr. Men det er riktig at veksten er svak, den er omtrent tilsvarende det den var da Høyre hadde forskningsministeren rett før 2005.

Henning Warloe (H) [10:23:24]: Jeg forstår at statsråden er opptatt av å avdramatisere denne situasjonen, men det er jo regjeringen selv som har lovet at budsjettene skal øke i årene framover. Jeg går ut fra at regjeringen har lovet det fordi regjeringen har innsett at det er viktig, og det samme skjer altså i alle land rundt oss. Det hjelper jo kanskje ikke å ha et budsjett som over tid vokser, hvis alle andre vokser mer – da taper vi altså terreng.

Direktøren for Forskningsrådet har uttalt at når statsbudsjettet innebærer en realnedgang i forskningsbevilgningene, betyr det at «vi ikke utnytter vår sterke stilling til å investere i fremtidig verdiskaping». Lederen for Forskerforbundet uttaler:

«Dette bekrefter vår analyse av den rødgrønne regjeringens manglende realisering av egne mål.»

Så når forskningsministeren selv har uttalt at forskning er en budsjettvinner, er det jo grunn til å spørre om statsråden har en helt annen oppfatning enn alle dem der ute på feltet som har skoen på, og kjenner hvor det trykker. Hvordan kan statsråden oppfatte at forskning er en budsjettvinner i 2011-budsjettet?

Statsråd Tora Aasland [10:24:29]: Jeg har vel aldri sagt at forskning har vært en budsjettvinner når det gjelder 2011-budsjettet, men jeg holder fast ved at forskning faktisk har vært en budsjettvinner i alle år fram til og med

det året vi er i, og vi holder oss på det høye nivået. Jeg er stolt av at vi klarer å holde et nivå på ca. 24 mrd. kr i den offentlige forskningen. Der vi har en utfordring, er innenfor næringslivets forskning, for den går da enda mer ned. Den lille nedgangen på 0,13 pst. som vi snakker om i 2011, mener jeg at man kan tåle så lenge vi også omprioriterer innenfor forskning og f.eks. bidrar til at den frie programstøtten som Forskningsrådet disponerer, får en økning i 2011. Dette er et etterlengtet omdisposisjonstrekk fra forskningsmiljøene, og det er jeg veldig glad for at vi har fått til. Vi har også fått til en fortsatt styrking av polarforskningen. Men det er over perioden vi må dømmes, det er over regjeringperioden vi må se om vi fortsatt klarer å holde den veksten på forskningen som vi har klart fram til nå, og om vi klarer ikke bare å holde det høye nivået, men å øke det.

Presidenten: Det blir fire tillegsspørsmål – først Svein Harberg.

Svein Harberg (H) [10:25:48]: Det er mange gode ord om å satse, om å stimulere til forskning, og så registrer jeg at statsråden vil avdramatisere når det stopper opp. Det er jo åpenbart en mismatch i ordbruken her, og det er betenkelig. Det kan godt være at det har vært satset mye, men det er et faktum at det står i ro i år, og det er et faktum at det bekymrer dem som driver med forskningen. Det er slik at universiteter og høyskoler er en viktig del av dette miljøet, og de belønnes etter tre ting. Det er basis, det er studiepoeng, og det er forskningsbiten. Når det gjelder forskningsbiten, er det en lukket sekk, som altså gjør at jo mer det nå leveres på forskningsbiten på universitetene, jo dårligere får de betalt for hver ting de gjør, og noen opplever sågar å øke forskningsbiten, men få mindre penger. Tror statsråden dette er et incentiv som stimulerer til økt forskning?

Statsråd Tora Aasland [10:26:48]: Det tror jeg. Jeg tror dette er et incentiv som bidrar til en viktig konkurranse, og det er klart også andre kilder til forskning. Men når Harberg stiller meg dette spørsmålet, vil jeg benytte anledningen til å si at 2011-budsjettet er et stramt budsjett. Det er mange som ikke har fått økning. Det vi har valgt når det gjelder forskning og høyere utdanning, er å øke antall studieplasser. Med 2 200 nye studieplasser har vi en økning som også kommer til å føre til økt studiepoengavleggelse og dermed til inntekter innenfor den åpne rammen som universitetene og høyskolene har. Så regjeringen har her et vanskelig valg mellom hva man skal satse på vekst i. Så har man satset på vekst innenfor studieplasser og høyere utdanning, og det i seg selv er jo med på å bidra til at universitetene og høyskolene også får en stimulans til sin forskningsvirksomhet gjennom at man nå har påtatt seg å utdanne flere studenter.

Presidenten: Tord Lien – til oppfølgingsspørsmål.

Tord Lien (FrP) [10:27:54]: En av metodene for å øke nasjonalt tilgjengelige forskningsmidler er å hente mer

penger fra EUs sjuende rammeprogram. Situasjonen er også der imidlertid dårligst i Norge. I sjette runde fikk vi 83 pst. igjen. I sjuende runde, som vi nå er inne i, som vi har betalt 9 mrd. kr for å være med i, ser det ut som om vi kommer til å komme ut med under 83 pst., mens de øvrige landene i Norden henter ut mer enn de faktisk betaler inn. En av årsakene til dette er nok at norske institutter selv må betale 33 øre for hver krone de får fra EU i egenfinansiering, mens de samme instituttene får mellom 0 og 16 øre i belønning over Stortingets budsjetter. Dette har statsråden til Dagsavisen tirsdag 12. oktober 2010 sagt at hun ønsker å gjøre noe med. Det er jeg helt enig i at man bør gjøre. Når og hvordan vil Stortinget bli invitert til å delta i denne prosessen?

Statsråd Tora Aasland [10:29:00]: EU-forskningen er viktig for norske forskningsmiljøer, og jeg deler representantens bekymring over at vi ikke har fullt så mye igjen for det som vi kanskje hadde ønsket. Men det er en del ting vi får igjen for det som ikke kan måles i kroner og øre. Det er vår deltakelse i store forskningsprogrammer, og det er vår mulighet til å påvirke også hva EUs forskningsprogrammer skal inneholde. Vi er veldig glad for at vi har klart å få til f.eks. marin og maritim forskning som en del av den kommende forskningen om rammeprogrammene. Vi jobber kontinuerlig overfor EU med forenkling av de rutineene som representanten viser til, og jeg kan også bekrefte at jeg er en av de statsrådene som faktisk møter i uformelle ministerkonferanser i EU og bruker de anledningene meget aktivt for å påvirke EU-systemet til å gjøre rettfærdige forenklinger i de systemene som vi står overfor. Det er kompliserte systemer, og jeg vet at de kan gi litt urettferdige utslag.

Presidenten: Dagrun Eriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:30:13]: Som flere har sagt før meg, etterlyser nå mange den satsingen på forskning som nasjonen vår trenger. Og det er nok en gåte at regjeringen ikke til fulle har brukt sitt økonomiske handlingsrom til å satse på forskning i den tiden de har styrt. Det tyder kanskje på litt lite framtidstanker, og at regjeringen lever i nuet.

Statsråden var inne på at næringslivets andel har gått ned. Jeg får sterke tilbakemeldinger fra næringslivet på Sørlandet om at innovasjonsapparatet, forskningsapparatet, ikke er tilpasset et moderne næringsliv. Det er utrolig vanskelig å få støtte til de prosjektene man ønsker. Det er et utrolig komplisert system, og det passer ikke med hvordan man er nødt til å tenke ute i bedriftsapparatet.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Vil hun ta kontakt nå med de store næringsklyngene for å finne ut om vi har et apparat som gjør at den forskningen som næringslivet trenger, faktisk kan bli realisert?

Statsråd Tora Aasland [10:31:15]: Jeg synes det er ganske oppsiktsvekkende at representanten sier at denne regjeringen ikke har satset på forskning når vi faktisk har

hatt en økning i bevilgningene med 50 pst. fra 2005 og fram til i år, og en realvekst på hele 27 pst. Det er nesten ingen annen sektor som har hatt en så stor økning. Og vi holder det høye nivået – det gjør vi – og dermed forsker vi for ganske mange milliarder kroner.

Men det er helt riktig som representanten sier: Vi savner en enda sterkere innsats fra næringslivet. Jeg var ved SINTEF i går, og der er de svært fornøyd med sine bidrag, også fra næringslivet. Men det er klart det er et stykke jobb å gjøre for meg og nærings- og handelsministeren i fellesskap å finne gode måter å gjøre kunnskapstriangelet mellom innovasjon, forskning og høyere utdanning kjent og lett tilgjengelig på også for små og mellomstore bedrifter.

Presidenten: Borghild Tenden – til oppfølgingsspørsmål.

Borghild Tenden (V) [10:32:16]: VG omtaler regjeringens forskningsinnsats som «en gedigen bløff», og jeg kan ikke akkurat si at jeg er veldig beroliget etter seansen her i dag.

I 2009 fremmet Venstre et representantforslag om noen grunnleggende prinsipper for å sikre en offensiv forskningspolitikk. Det handlet bl.a. om å øke forskningsfondet til 150 mrd. kr, og å tidfeste forskningsmålet på 3 pst. av BNP. Vi fikk ikke gjennomslag for det.

Statsråden sier her i dag at de vil legge vekt på forskning i fremtiden. La meg derfor gi statsråden noen konkrete utfordringer: Vil statsråden anbefale de rød-grønne partiene å støtte Venstres forslag i budsjettbehandlingen om å øke forskningsfondet, styrke klimaforskningen, slik klimaforliket faktisk foreskriver, og bevilge nødvendige midler til stipendiater og post doc.-stillinger?

Statsråd Tora Aasland [10:33:17]: Budsjettet for 2011 er lagt fram, og, som sagt, den totale statlige forskningsbevilgningen holder seg omtrent på det nivået vi har hatt, men det er da meget høyt i forhold til tidligere. Det å kalle en nedgang på 0,13 pst. for en bløff får stå for visse avisers regning.

Men det vi gjør, og også foreslår for Stortinget, i 2011-budsjettet, er å øke forskningsfondet med 3 mrd. kr. Det er en viktig del av finansieringen av forskning at vi nettopp øker fondet. Det er gjennom avkastning fra fondsmidler vi bl.a. har klart å øremerke midler til utstyr, som er en meget etterlengtet aktivitet man også trengte statlige penger til fra forskningsmiljøenes side.

Vi har fremdeles 3 pst.-målet; det ligger nedfelt i forskningsmeldingen, som Stortinget behandlet i fjor. Vi har ikke tidfestet årstallet for når vi skal nå 3. pst.-målet, men jeg vil minne både Stortinget og representanten på at det er 1 pst. av de 3 pst. som er statlig ansvar, resten er næringslivets ansvar. Så der har vi en jobb å gjøre.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:34:34]: Spørsmålet går til kulturministeren.

Hver eneste dag er titusenvis av barn og unge enga-

sjert i barne- og ungdomsorganisasjoner over hele landet. Mange av vilkårene for frivillige organisasjoner i Norge har endret seg de senere årene. Dessverre er det ikke til det bedre. Regjeringen har kommet med flere løfter om bedre organisatoriske rammevilkår gjennom samordning og forenkling. I virkelighetens verden er det det motsatte som skjer. Det dokumenteres tydelig i en rapport som nylig er utgitt av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner. Organisasjonene opplever manglende samordning, økende byråkratisering og sterkere kontroll av frivilligheten. Det er ressursvake organisasjoner og lokallag som rammes hardest, fordi de ikke klarer å følge opp den økende mengden av kunnskaps- og rapporteringskrav.

Barne- og ungdomsorganisasjonene opplever at deres egenart ikke blir ivare tatt i utformingen av frivillighetspolitikken. I rapporten vises det bl.a. til Andrea fra Nesodden, som startet opp Natur og Ungdom på Nesodden, som sier:

«Hvis vi måtte fylle ut et stort skjema og registrere hver gang nye styremedlemmer ble valgt så ville det vært litt sånn ... negativ holdning.»

Det første spørsmålet til kulturministeren blir: Er kulturministeren enig i at barne- og ungdomsorganisasjoner og frivillige organisasjoner har en egenverdi og ikke er et redskap for statlig politikk?

Det andre spørsmålet er: Er statsråden enig i barne- og ungdomsorganisasjonenes opplevelse av regjeringens egen frivillighetspolitikk?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:36:28]: Svaret på spørsmålet er ja, barne- og ungdomsorganisasjoner har en egenverdi.

Så til spørsmål to: Er systemet for komplisert i dag? Til det vil jeg svare både ja og nei. Jeg tror at vi skal se på forbedringer i samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjonene. Samtidig er det jo ikke slik at for å drive barne- og ungdomsarbeid blir man pålagt å fylle ut skjemaer, men man blir pålagt å fylle ut en del skjemaer for å få tilgang til offentlige midler. Og det er jo der det må være en god balanse, mellom at det skal være lite byråkratisk, og at vi samtidig må ha en viss kontroll med at disse pengene blir brukt på forsvarlig måte.

Vi har jo en lang historie som viser at ressurser til barne- og ungdomsorganisasjoner må ledsages av et visst kontrollsystem. Ja, det er mulig at det fører til et visst byråkrati, men det er jo også slik at barne- og ungdomsarbeid er opplæring i samfunnsansvar, og det å lære å fylle ut noen skjemaer er en del av det oppdraget.

Vi har nå gitt barne- og ungdomsorganisasjoner og andre frivillige organisasjoner tilgang til momskompensasjon. Det er en kjempestor reform: 600 mill. kr for neste år går til frivillige organisasjoner. Men for å få tilgang til disse midlene må en altså sende inn årsresultatet til fylkesleddet eller sentralleddet. Det er mulig at det er byråkratisk og vanskelig, men det mener jeg er en helt nødvendig forutsetning for å få tilgang til disse offentlige midlene.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:37:54]: Både statsråden og undertegnede var ungdomspartileder på 1990-tallet, og

vi er enig i at det er behov for kontroll også med bevilgninger til barne- og ungdomsorganisasjoner. Men det er regjeringens egne erklæringer som har skapt forventninger om forenkling – avbyråkratisering – av støtten til barne- og ungdomsorganisasjonene. Og det er nettopp regjeringens egen politikk, regjeringens egne virkemidler – fra frivillighetsregister til grasrotandel til andre virkemidler – som i rapporten blir kritisert, nettopp fordi de ikke passer inn i barne- og ungdomsorganisasjonenes virkelighet. Rapporten sier bl.a.:

«LNU er dypt skuffet over at løftene om samordning og avbyråkratisering fra to rødgrønne regjerings-erklæringer og fra frivillighetsmeldingen er brutt.»

Spørsmålet er: Vil statsråden gå i dialog med barne- og ungdomsorganisasjonene slik at intensjonene i politikken og i rapporten kan tas på alvor, og at anbefalingene kan følges opp?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:39:01]: Jeg kan love at jeg kan gå i dialog med disse organisasjonene, men jeg kan ikke love at de blir fornøyd. For vi trenger et visst kontrollsystem. De trenger å bli medlem av Frivillighetsregisteret for å få en grasrotandel. Det er et veldig lite byråkratisk system, og det gir mange barne- og ungdomsorganisasjoner god tilgang til spillemidler. De må også være medlem av Frivillighetsregisteret og sende inn årsresultatet til fylkesleddet og sentralleddet for å få tilgang til momskompensasjonsmidler. Men det vi skal være helt klar over, er at den modellen som de andre partiene på Stortinget ønsket, nemlig en full momsrefusjonsordning, ville ført til et virkelig byråkrati i barne- og ungdomsorganisasjonene, for da måtte man fylle ut momsregnskap på samme måte som næringslivet. Det er klart at det systemet ville vært enda mer byråkratisk for samtlige barne- og ungdomsorganisasjoner i Norge.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Marion Gunstveit Bojanowski.

Marion Gunstveit Bojanowski (KrF) [10:40:03]: Frivillighetsregisteret har ikke ført til den forenklingen som vi alle ønsket. Tvert imot har vi fått en mer byråkratisk ordning som tapper organisasjonene for både tid, penger og ressurser. Vi snakker om ildsjeler som legger mye energi i vår frivillige sektor.

Statsråden framholder f.eks. når det gjelder frivillighetsskatten, at alternativet hadde vært mer krevende. Vi vet at systemet med momskompensasjon i dag fungerer sånn at organisasjonene, etter et ressurskrevende papirarbeid, ikke får refundert momsutgiftene fullt ut. Ordningen er i realiteten nå en støtteordning som gir regjeringen styringen på hvem de mener skal få milde gaver av statsråden. Slik ordningen nå framstår, mener jeg den er både urettferdig og uforutsigbar for organisasjonene. Grasrotordningen framstilles også av regjeringen som en ordning der frivillige lag og foreninger tilføres ekstra midler. Det er feil. Faktisk rokker det ved hele nøkelen for tippemidler som Stortinget har vedtatt. Det er kun en øremerking av tippeoverskuddet. Jeg spør derfor

statsråden: Kan vi kalle dette forbedringer og forenklinger?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:41:13]: Det vil jeg si absolutt ja til. Og situasjonen er jo den at opposisjonen i dette rom ønsket ikke en grasrotandel, slik at det ville blitt mindre penger til frivillige organisasjoner på lokalplan. De ønsket at alle midlene skulle gå over sentralleddet. Så mer lokal prioritering er resultatet av vår politikk.

Så sies det her at regjeringen styrer hvilke organisasjoner som skal få støtte. Det er ikke slik at vi sitter i departementet og bestemmer hvilke barne- og ungdomsorganisasjoner, hvilke frivillige organisasjoner, som skal få momskompensasjon. Det er slik at disse midlene blir betalt ut på bakgrunn av opplysninger som blir levert inn til Lotteri- og stiftelsestilsynet. Den måten vi driver kontroll på som representanten her påstår, medfører altså ikke riktighet.

Presidenten: Ib Thomsen – til oppfølgingsspørsmål.

Ib Thomsen (FrP) [10:42:09]: Familie- og kulturkomiteen har vært på reise i Hordaland, og der har vi møtt mange flinke mennesker. De meddelte oss bl.a. at de må vente fem år på tippemidler, med de konsekvenser det har for rentebelastning og disse tingene. Blant annet besøkte vi Sotra Sportsklubb. Vi fikk en god redegjørelse for alt det gode arbeidet de gjør for sine 3 500 unge medlemmer. Men den absolutt største utfordringen de hadde, var ikke dugnad, det var ikke vaffelsteking, det var ikke loddsalg, det var ikke alt det frivillige arbeidet de la ned. Det var momsregelverket. Det gjentok de flere ganger. De måtte bruke revisorer, regnskapsførere, for å forstå dette kompliserte systemet. Og hvilke kostnader det innebar: De måtte faktisk betale mer enn hva de fikk refundert. Hva vil statsråden gjøre for at de frivillige ikke skal bruke mer penger på å administrere denne ordningen enn det de får igjen?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:43:11]: Vi bruker nå 600 mill. kr til frivillige lag og organisasjoner. Det er langt mer enn det som var tilfellet da vi tok over. Dette går til frivillig lokal aktivitet.

Så hører jeg at noen betaler mer i revisorutgifter enn det de får igjen. Jeg vil gjerne se de eksemplene. For de aller fleste lokale lag og organisasjoner vil i år og neste år få igjen langt mer fra staten enn det de noen gang har fått. 600 mill. kr gir altså mulighet for enda mer lokal frivillig aktivitet.

Så hører jeg at representanten sier at en del idrettslag venter på spillemidler, tippemidler. Det er litt underlig å bli kritisert av Fremskrittspartiet for dette. For den særnorske ordningen vi har med at spillemidler brukes til idrettsanlegg, er en ordning som Fremskrittspartiet er imot. De vil jo oppheve spillmonopolet. Så situasjonen for frivillige lag og organisasjoner vil bli langt verre med Fremskrittspartiets politikk.

Presidenten: Linda C. Hofstad Helleland – til oppfølgingsspørsmål.

Linda C. Hofstad Helleland (H) [10:44:19]: Momskompensasjonsordningen er jo denne regjeringens store løft for frivilligheten. Men det er sånn at om lag 60 000 organisasjoner er for små til å benytte seg av ordningen. Da blir det ikke riktig når statsråden står her og sier at de aller fleste lag og organisasjoner får et løft. For det er 60 000 barne- og ungdomsorganisasjoner som ikke får et løft. Og mange av de som sitter i styrene, er barn og unge som ikke har veldig stor kjennskap til hvordan momskompensasjonsordningen fungerer. Dette er den mest sårbare delen av frivilligheten, og det er derfor interessant å høre hva regjeringen ønsker å gjøre for å gi også disse et løft. Statsråden uttalte 14. april her i Stortinget at ordningen med momskompensasjon «er en veldig ubyråkratisk ordning som vil gi store overføringer til det store, frivillige arbeidet som skjer i Norge». Er det slik at statsråden fortsatt står på det og helt overser de 60 000 som ikke kan benytte seg av ordningen?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:45:23]: Det er ikke riktig – og det har jeg svart representanter fra Høyre på tidligere. Mange av disse 60 000 organisasjonene er tilknyttet et sentralledd, slik at de vil kunne ta del i denne ordningen. Det er ikke 60 000 frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner i Norge uten et sentralledd. Så det er ikke riktig.

Så vil jeg si at ja, det medfører et visst papirarbeid. Men det er ikke mer enn at du skal levere tallene for årsregnskapet, altså det totale tallet, til fylkesleddet eller sentralleddet. Du trenger ikke å ha revisorgodkjent regnskap for lokallagene. Det er ikke en byråkratisk ordning, men det er en helt nødvendig forutsetning for å få tilgang til offentlige midler. Det kunne vært interessant å se resultatet dersom vi hadde valgt Høyres modell, som ønsket en momsrefusjonsordning som er tilsvarende det man har i næringslivet. Da måtte man hatt momsregnskap. Det ville ført til et langt mer komplisert system for de frivillige organisasjonene. Da måtte de som er medlem av Unge Høyre, fylle ut momsregnskap.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgingsspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:46:31]: Det er soleklart at nå bør statsråden begynne å snakke mer med organisasjonene enn med sitt eget byråkrati. For det er to ting denne regjeringa har gjort. De har gjort et skifte som gjør at revisornæringen er en voksende næring når det gjelder frivillig sektor. Det andre er at frivillige organisasjoner ikke lenger er en skole i demokrati, men en skole i byråkrati. Dette sier alle organisasjonene der ute. Man må faktisk ha vært AUF-leder fra begynnelsen av 1990-tallet for å komme med påstanden om den kreative pengebruken i forhold til grasrotandelen. Vi var imot grasrotandelen, men det var vi fordi det ville styrke de store organisasjonene. Det gir ikke noe mer penger sjøl om man er for grasrotandelen, det handler bare om hvordan man fordeler pengene. Og her fordeler man da pengene bare til de største organisasjonene, samtidig som man ser at hele medlemsjuksskan-

dalen stort sett bare var knyttet til de største organisasjonene. Så nå tar man penger fra de små til de store. Hvorfor gjør regjeringa det?

Statsråd Anniken Huitfeldt [10:47:26]: Det er fordi vi ønsker å gi hver enkelt spiller innenfor Norsk Tipping noe innflytelse over hvor pengene går. Jeg har hørt representanten ved flere anledninger gå til angrep på dette systemet og si at det er idretten som stikker av med for store deler av disse midlene. Men jeg mener at det er riktig at hver enkelt spiller kan gi deler av midlene sine til sitt idrettslag. Jeg mener at det gir hver enkelt spiller mer makt over hvordan midlene brukes, og så går selvfølgelig meste parten av overskuddet inn i en sentralpott som både brukes til kultur, til frivillige organisasjoner og til idretten.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Tord Lien (FrP) [10:48:07]: Siden statsråd Aasland ikke svarte på mitt første spørsmål, skal hun få en sjanse til.

Det er slik at vi har flere forskningsinstitutter i Norge som driver både med forskning og med forvaltningsoppgaver. Det er for så vidt noen prinsipielle utfordringer, men noen ganger også noen store praktiske utfordringer. Rettsmedisinsk institutt er et eksempel på det. De er et både forsknings-, utdannings- og kompetanseinstitutt som har høy akademisk kvalitet, i hvert fall var de kjent for det tidligere. Men nå er jo instituttet og da særlig Seksjon for biologiske spor et institutt som ris av interne konflikter, og det er signaler om et elendig arbeidsmiljø. Regjeringens DNA-reform, som ifølge Justisdepartementet bl.a. skulle bidra til å øke oppklaringsprosenten for innbrudd, har ført til massiv økning i arbeidet til instituttet, og dermed har selvfølgelig også RMIs forvaltningsoppgaver økt, bl.a. gjennom DNA-analyser for politiet. De har nå 2 200 ubehandlede saker, og de har en behandlingstid på i gjennomsnitt 140 dager for de fleste sakene.

Nå er ikke jeg justispolitiker, og det er heller ikke statsråden, men jeg antar at man kan få gjort forholdsvis mange innbrudd på 140 dager. Mener statsråden at dette er akseptabelt? Og hvis nei, hva vil statsråden foreta seg for å få ned behandlingstiden ved Rettsmedisinsk institutt?

Statsråd Tora Aasland [10:49:52]: Jeg oppfattet ikke at det var dette representanten spurte meg om i den forrige runden, og som jeg da ikke hadde gitt svar på. Jeg oppfatter dette som et helt annet spørsmål.

Jeg vil da svare at når det gjelder situasjonen ved Rettsmedisinsk institutt, har Universitetet gjennom god informasjon og dialog med meg tatt fatt i saken. Det har ganske riktig vært krevende arbeidsmiljøutfordringer og en krevende situasjon som sikkert har bidratt til at man har hatt en tregere saksbehandling enn man ellers ville hatt. Men Universitetet har selv tatt fatt i dette. De har nedsatt et styre, som Rettsmedisinsk institutt ikke hadde tidligere, og de har fått lagt et grunnlag for at Rettsmedisinsk institutt skal gjøre sine viktige oppgaver både innenfor rettsmedisin og innenfor det forvaltningsoppdraget de har for Justis-

og politidepartementet. Så jeg er overbevist om at Universitetet og Rettsmedisinsk institutt klarer med de grep som nå er tatt, å få en raskere saksbehandling og få en god utvikling på sin kunnskap når det gjelder det rettsmedisinske, og at vi dermed kan få en situasjon hvor ikke det skal være en flaskehals ved oppklaring av forbrytelser.

Tord Lien (FrP) [10:51:12]: Jeg må jo for så vidt berømme statsråden for i hvert fall å svare på spørsmålet denne gangen. Om jeg ikke var helt imponert over svaret, var det i hvert fall feil svar på rett spørsmål.

Det jeg opplever at statsråden ikke adresserer, er hvorvidt man ikke nå bør se på om man skal si at norske forskningsinstitutter, og da i tilfelle særlig Rettsmedisinsk institutt, skal få drive med forskning, kompetanseutvikling og utdanning, og at forvaltningsoppgavene enten flyttes ut til private, eller at man skiller disse forskningsoppgavene ut i selvstendige enheter. Dette gjelder ikke bare dette instituttet, men vi har nå en konkret situasjon som gjør at denne saken blir aktuell. Vil statsråden ta initiativ til å se på hvorvidt et sterkere skille mellom forskning og forvaltning er nødvendig på dette feltet, men også på andre felt?

Statsråd Tora Aasland [10:52:07]: Jeg forstår representantens problemstilling. Det er ikke slik at det på de fleste av våre forskningsinstitutt er både forvaltningsoppgaver og forskningsoppgaver. Det hører med til de færre. Jeg ser utfordringene som ligger i at man har ansvar for begge deler, men jeg kommer ikke – i hvert fall ikke i første omgang – til å ta noe initiativ til å gjøre en endring på forholdene, spesielt når det gjelder Rettsmedisinsk institutt. Jeg vet det er diskusjon om eventuelt andre miljøer som kunne tatt noen av disse forvaltningsoppgavene, men enn så lenge har jeg full tillit til at Universitetet i Oslo og Rettsmedisinsk institutt kan håndtere sine viktige forskningsoppgaver, som er nært knyttet til de forvaltningsoppgavene de også har for Justis- og politidepartementet. Så jeg kommer ikke til å gjøre noe der med det første, men jeg kommer selvfølgelig til å følge situasjonen veldig nøye både på det instituttet og på andre institutter som har ulike roller å spille.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først representanten Per Sandberg.

Per Sandberg (FrP) [10:52:58]: Jeg registrerer at justisministeren også har involvert seg sterkt i denne saken, og det er jo selvfølgelig naturlig, for nå er det i ferd med å gå på rettssikkerheten løs. I enkelte saker har man ventet syv-åtte måneder for å få en DNA-analyse, faktisk i grove voldtektssaker, og da er det meget alvorlig. Når vi vet at det står private og andre aktører med ledig kapasitet som kan foreta denne type analyse i løpet av fire-fem uker, er det ikke da kanskje på tide at statsråden tar en samtale med justisministeren under det interimsstyret som nå skal vurdere å få ro og orden på RMI, om at man i denne perioden lar andre ta analyseoppgavene, eller forvaltningsoppdraget, som RMI har fått, slik

at man i rettsikkerhetens øyemed sørger for at saker blir oppklart?

Statsråd Tora Aasland [10:54:20]: Jeg kan forsikre representanten om at justisministeren og jeg har løpende kontakt også om denne saken. Så det mangler ikke på kontakt. Men ingen av oss er interessert i nå på kort varsel å endre på systemene slik de fungerer i dag. Det er altså i ferd med å gå bedre. Det er gjort tiltak. Det er nedsatt en annen type styring av dette enn det var tidligere, og det er i ferd med å bli langt mer ro over arbeidsmiljøet, som også gir ro til å gjøre de viktige oppgavene. Så jeg, som jeg sa til forrige spørre, velger å følge dette – selvfølgelig følger jeg det – og jeg har også god kontakt med Universitetet i Oslo som ansvarlig for dette instituttet. Jeg følger med og har stor tillit til at de klarer å komme å jour både med saksbehandling og med viktig forskning som de har ansvaret for.

Presidenten: André Oktay Dahl – til oppfølgings-spørsmål.

André Oktay Dahl (H) [10:55:17]: Det var jo ikke overraskende, for regjeringen har vært komplett uinteressert i å gjøre noe med dette i over fem år. Statsråden velger altså ikke å bruke et delvis offentlig finansiert laboratorium som GENA i Stavanger er, som har ledig kapasitet – 90 pst. – og som leverer raskere, rimeligere og med bedre kvalitet enn det RMI faktisk gjør. Så har man ansatte som farger håret og kaller seg for hekser for å vise sin gruppering, hvor de tilhører. Jeg synes det er en heksekunst i seg selv at regjeringen ennå ikke har greid å få fingeren ut og faktisk begynner å bruke folk som kan dette.

Men dette handler om mer enn tall og statistikker. Det handler om mennesker, det handler om å finne ut hvem som har gjort hva, slik at man av hensyn til vergeløse kriminalitetsofre faktisk skal få tatt og domfelt en gjerningsperson, og at man skal få analysert DNA. Er statsråden på vegne av regjeringen stolt overfor alle de voldtektssofrene som har opplevd at gjerningspersonen ikke tas fordi regjeringen har sørget for at saksbehandlingstiden har vært som den er, i over fem år?

Presidenten: Presidenten må nok minne om at det finnes mer parlamentariske uttrykk enn «å få fingeren ut» – til overveielse for senere innlegg.

André Oktay Dahl (H) [10:56:20]: Få litt fortgang i, kan jeg rette det til.

Statsråd Tora Aasland [10:56:25]: President, takk for den påtalen, også fordi det er meget alvorlige saker og beskyldninger representanten kommer med, som jeg ikke synes hører hjemme i en alvorlig situasjon med utfordringer både når det gjelder oppklaring av forbrytelser og viktig forskning på området.

Ingen skal ta fra miljøet ved Rettsmedisinsk institutt den kunnskapen de har nettopp gjennom DNA-analyser. De legger et godt grunnlag for hjelp til politi og etterfors-

kere når det gjelder oppklaring av forbrytelser. At det at det har vært en vanskelig situasjon der, nå brukes som et argument for at man faktisk ikke får oppklart voldtektsforbrytelser, må jeg si er ganske drøyt. Jeg kommer i hvert fall til, som jeg har sagt til de tidligere spørre, å følge situasjonen, selvfølgelig, men jeg har stor tillit til at miljøet, som jeg på ingen måte vil karakterisere slik som representanten gjør, er et miljø som er fullt i stand til å ta tak i situasjonen og forbedre det. Jeg er ikke tilfreds med at saksbehandlingstiden er så lang i slike saker, det er helt riktig, men jeg har tillit til at det skjer store forbedringer.

Presidenten: Da går vi til neste og siste hovedspørsmål.

Michael Tetzschner (H) [10:57:47]: Jeg har et spørsmål til statsråd Aasrud i hennes kapasitet som fagstatsråd for offentlig effektivisering.

Statsrådets nærmeste politiske medarbeider, statssekretær Ravlum, holdt i forrige uke et meget interessant innlegg under den årlige konferansen om offentlige anskaffelser. Hun sa bl.a. at offentlige innkjøpere kan frigjøre 20 mrd. kr av et samlet innkjøpsvolum på 307 mrd. kr, utenom oljesektoren – det er litt mer enn det offentliges totale lønnsutgifter og tre ganger mer enn hva helsesektoren koster.

Etter fem år med rød-grønn selvros om hvor mange penger en bevilger, er det selvsagt et lyspunkt at man er i ferd med å se at det faktisk er det man får ut av bevilningene, som er avgjørende for brukerne og tjenestene våre. Så får man ut fra temperament ergre seg over de tapte fem årene med denne regjeringen og kanskje se litt fremover, som jeg også ønsker å invitere statsråden til. Mitt spørsmål går ikke på om statsråden er enig med sin statssekretær, det tar jeg for gitt. Men jeg ønsker statsrådets tanker – om hun vil dele dem med Stortinget – om hvordan statsråden og hennes departement kan sikre at de 20 mrd. kr virkelig vinnes inn og dermed fører til flere tjenester, bedre tjenester og kanskje også i den lange ende til lavere skattetrykk, lavere egenandeler og lavere avgifter.

Statsråd Rigmor Aasrud [10:59:30]: Det er ingen tvil om at det er mye penger, tror også jeg, å hente på å klare å effektivisere bl.a. innkjøpene vi gjør i offentlig sektor. For som bl.a. representanten Tetzschner sier, kjøper det offentlige for 307 mrd. kr i året. Det er mye penger. Så skal man sikkert være noe skeptisk til om det er mulig å ta ut så store effektiviseringsgevinster som noen mener, men at det er mulig å hente noe, er jeg helt sikker på.

En av de viktigste tingene vi nå jobber med å få en bedre løsning på, er å bruke mer e-handel. Det å få etablert en e-handelsplattform der vi kan gjøre flere innkjøp elektronisk, vil bidra til at innkjøpene blir enklere, det vil være lettere å forholde seg til det anbudsregelverket som ligger til grunn, som for mange oppleves som komplisert, og det vil også være penger å hente på det. Det andre er at vi nå innfører en ordning med elektronisk faktura, som også vil være et bidrag til å kunne gjøre innkjøpene mer effektive, og gjennom det også spare penger.

KOFA er en viktig aktør for å tilse at de offentlige innkjøpene som gjøres, gjøres riktig. Det er mange som ikke gjør innkjøpene sine riktig, og jeg har registrert at KOFA i det siste har gitt betydelige bøter til offentlige organer som ikke har gjort offentlige innkjøp. Det viser også at vi er nødt til å satse mer på å få mer kunnskap ut i sektoren, både slik at flere innkjøp gjennomføres riktig, og slik at man kjøper riktig kvalitet til riktig pris.

Difi, vårt fagdirektorat, jobber med mye forskjellig når det gjelder innkjøp og innkjøpskonferanser, for å høyne kompetansen hos den enkelte, og jeg tror det er nødvendig. Jeg tror at de pengene som kan spares på å gjøre innkjøpene mer effektive og mer kostnadseffektive, er penger vi kommer til å trenge for å bygge velferdsstaten videre.

Michael Tetzschner (H) [11:01:29]: Jeg takker statsråden for svaret. Hun sa at noen mener at man kan spare betydelige beløp. Det var nok litt løserne enn det som står på departementets hjemmeside med henvisning til politisk ledelse, som har brukt tallstørrelsen 20 mrd. kr bare for en uke siden. Så jeg vil gjerne høre statsråden utdype om hun står inne for statssekretærens tall.

VG hadde forrige uke en oversikt over at kommune- ne de siste årene har bygget opp byråkrati vel så mye som å øke tilbudene når de har hatt romslige rammer. Mitt spørsmål er da om hun vil tilse at kommunene får kraftfull rådgivning for nettopp å bruke innkjøp – det å bruke markedet, det å konkurrere om leveranser til det offentlige – som en måte å øke virkningsgraden på, som statsrådens politiske medarbeider allerede har tallfestet til 20 mrd. kr.

Statsråd Rigmor Aasrud [11:02:24]: Ja, vi står inne for de tallene som er der, men jeg tror ikke det er enkelt å hente ut den effektiviseringsgevinsten. Kommunesektoren er en nøkkel, og kommunesektoren er en stor innkjøper, så det at kommunesektoren bruker de mulighetene som offentlig innkjøp gir – og gjør det både effektivt og til en riktig kvalitet – er helt klart vesentlig. Og vi jobber sammen med kommunesektoren om disse spørsmålsstillingene; vi har et godt samarbeid med KS. Jeg kan også i den sammenhengen nevne at jeg tror det er viktig at man også får inn en del innovasjonstenkning knyttet til innkjøpene, for vi trenger å utvikle de produktene som det offentlige kjøper. Og det er et arbeid om leverandørutvikling på dette området som sammen med NHO også kommunesektoren trekkes inn i. Så ja: Kommunesektoren involveres og er aktiv deltaker i de tiltakene som Difi gjennomfører både for å øke kompetansen og for at vi skal få riktigere innkjøp til riktigere priser.

Presidenten: Elisabeth Røbekk Nørve – til oppfølgingsspørsmål.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [11:03:30]: Som representant fra Møre og Romsdal opplever jeg kraftig underfinansiering av fagskoler og riksveier. Det skjer samtidig som sykehus må kutte i behandlingstilbudet og Kristiansund sykehus har nedleggingsspøkelset hengende over seg.

Mens en undersøkelse fra Frischsenteret viser at det er 15 mrd. kr å spare på effektivisering av undersøkte deler av offentlig sektor, lar regjeringen tvert imot det offentlige byråkratiet fortsette å ese ut, uten å ha andre svar enn økte skatter. Blant de mest effektive skolene og sykehuse- ne i undersøkelsen finner vi Høgskolen i Ålesund samt Helse Sunnmøre og Helse Nordmøre og Romsdal.

Forstår statsråden alvoret i at disse milliardene som kunne vært brukt til skoler, sykehus og veier, sløses bort i byråkrati, og vil statsråden ta nødvendige grep for at pengene kan frigjøres og brukes til velferdsoppgaver?

Presidenten: Presidenten er nok også litt i tvil om dette spørsmålet var en oppfølging av hovedspørsmålet, men vær så god, statsråd Aasrud.

Statsråd Rigmor Aasrud [11:04:28]: Ja, det har vært vekst blant de statlige ansatte gjennom de siste årene, men en stor del av den veksten har kommet i sektorer som vi har ønsket vekst i. Det har vært vekst i antallet ansatte i universitets- og høgskolesektoren; det er en vekst som vi har ønsket. Det har vært vekst i politisektoren; det er også en vekst som vi har ønsket. Og det har vært vekst i f.eks. barnevernet; det å styrke barnevernet har også vært et politisk mål.

Så er det viktig at vi tar på alvor de resultatene vi nå har fått gjennom StatRes-undersøkelsen. Derfor pågår det jo arbeid bl.a. i Kunnskapsdepartementet, for å se om vi gjør ting på den riktige måten. Politiresultatereformen er et annet arbeid som er satt i gang, og ikke minst Samhandlingsre- formen innenfor helsesektoren er noe som skal bidra til at vi bruker de offentlige ressursene på en bedre måte. Det er arbeid som regjeringen har høyt fokus på, og vi kommer til å fortsette med det også i tiden framover.

Presidenten: Per Sandberg – til oppfølgingsspørsmål.

Per Sandberg (FrP) [11:05:34]: Jeg er helt enig med statsråden i at det alltid vil være en stor utfordring å modernisere og effektivisere offentlig sektor. Ja, det er nesten en oppgave som er helt umulig, ser det ut til, for samtlige regjeringer de siste 15–20 årene har jo snakket om å få til en effektivisering og modernisering. Og jeg registrerer at statsråden også viser til at denne regjeringen har gitt økt vekst på samtlige områder. Det er helt riktig: Bevilgnin- gene øker, men så gir det ikke noen bedre resultater. Da er mitt spørsmål til statsråden: Ser man en sammenheng mellom det sterkt voksende byråkratiet og den ineffektive strukturen vi har i offentlig forvaltning, med tanke på at man pøser penger inn, men man får ikke noe nytt ut? Er ikke det et bevis på at vi har et system og en struktur som gjør det nesten umulig å få mer ut av de midlene vi bevilger inn i systemet? Vi har jo en struktur med kommu- ner, fylkeskommuner, fylkesmenn, interkommunalt sam- arbeid, vi har direktoratet, osv. Er det ikke på tide å se på hele forvaltningsstrukturen?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:06:42]: Det har nylig i denne sal vært en gjennomgang av hele forvaltningsstruk-

turen, og man endte opp med å ha den strukturen man har per i dag. Men det betyr jo ikke at man ikke kan jobbe for å få til effektiviseringstiltak. Det har fra 1990 vært registrert over 800 vesentlige effektiviseringstiltak, fornyingstiltak, i statlig sektor. Antallet virksomheter er redusert betydelig. Men jeg er enig med representanten Sandberg i at dette er et arbeid vi er nødt til å fortsette, vi er nødt til å jobbe med å finne måter å jobbe enda mer effektivt på. Jeg tror at det å ta i bruk IKT er et veldig viktig virkemiddel. Det gjør at vi kan effektivisere flere arbeidsprosesser og frigjøre arbeidskraft til de sektorene som i framtiden kommer til å trenge økt bemanning. Helsevesen og politi og utdanning er sektorer som i framtiden – på grunn av både demografi og økt behov for ressurser – vil trenge mer mannskap.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er dermed omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:07:47]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det er et par endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikten som er omdelt på representantenes plasser.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 11, fra representanten Elisabeth Aspaker til forsknings- og høyere utdanningsministeren, er overført til kulturministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 14, fra representanten Laila Marie Reiertsen til arbeidsministeren, vil bli besvart av fornyings-, administrasjons- og kirkeministeren på vegne av arbeidsministeren, som har sykdomsforfall.

Spørsmål 1

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:08:13]: Følgende spørsmål er fremmet av Janne Fardal Kristoffersen og stilles av undertegnede:

«Er statsråden kjent med at skoleelever som leverer inn sin eksamensoppgave elektronisk og får kvittering på at alt er ok, likevel opplever å få en ufortjent og feilaktig karakter på grunn av teknisk svikt, fordi hele oppgavebesvarelsen ikke kommer frem? Hva vil statsråden gjøre for å sikre skoleelevene mot slike hendelser i fremtiden?»

Statsråd Kristin Halvorsen [11:08:52]: Etter innføring av det elektroniske prøvegjennomføringssystemet PGS har en stadig større del av eksamensbesvarelsene blitt levert elektronisk. Våren 2010 ble ca. 40 pst., i overkant av 105 000 besvareelser, levert på denne måten. I utviklingen av det elektroniske prøvegjennomføringssystemet for eksamen har spørsmål knyttet til sikkerhet vært sty-

rende. Jeg er gjort kjent med at andelen besvareelser hvor enten hele eller deler av besvarelsen har kommet bort, er betydelig redusert sammenliknet med tidligere, da også papirbesvareelser faktisk kunne bli borte i posten.

Selv om det svært sjelden oppstår problemer med levering av eksamensbesvareelser, er det alvorlig for den enkelte som rammes. Utdanningsdirektoratet, fylkesmenn og skoleeiere har rutiner for å håndtere slike situasjoner, som de stadig forbedrer.

Når kandidaten skal levere sin eksamensbesvarelse elektronisk, må han bekrefte at han har husket å lagre sine siste endringer i dokumentet. Eksamenskandidaten blir også gjort oppmerksom på at han har mulighet til å sjekke at riktig dokument er lastet opp i systemet etter at han har levert. I tillegg har eksamensansvarlig ved skolen mulighet til å kontrollere at besvarelsene er fullstendige. Når en eksamensbesvarelse er levert, konverteres denne til et universelt lesbart format, pdf, før den sendes sensor. Opprinnelig innlevert besvarelse lagres alltid i systemet.

Jeg er orientert om at det har forekommet noen tilfeller der elever har glemt å lagre eksamensbesvareelser før levering. I tillegg opplyser Utdanningsdirektoratet at det i fag der besvarelsen kan inneholde andre elementer enn tekst, har vært noen problemer med konverteringen til pdf. Disse fagene er derfor holdt utenfor ordningen med konvertering i det elektroniske systemet for eksamensgjennomføring. Problemet ble oppdaget fordi noen besvareelser mistet deler av sitt innhold under konverteringen. Disse tilfellene var så åpenbare at sensorene forsto at det skyldtes en konverteringsfeil. Sensorene fikk da tilgang til det opprinnelige dokumentet kandidaten hadde levert.

Jeg er gjort kjent med at Utdanningsdirektoratet fra og med våreksamen 2011 har valgt en ny leverandør og nytt konverteringssystem for å unngå disse problemene framover.

Jeg har lyst til å si at vi stadig må jobbe for å få så sikre systemer for dette som mulig. Det er alvorlig for en kandidat hvis den besvarelsen han har levert, ikke overleveres sensor fullstendig, eller hvis det er andre ting som skjer underveis. Måten man håndterer dette på lokalt, er i tilfelle at eksamen kan annulleres, dvs. at standpunkt karakteren blir stående.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:11:49]: Jeg takker for svaret.

Det er tverrpolitisk ønske om at vi får økt grad av elektronisk innlevering, og som statsråden trekker opp, har det vært betydelige problemer knyttet til papirinnleveringer også, så dette er et skritt i riktig retning. Men det førende for Høyre vil være at elevene aldri må være den tapende part når systemet ikke fungerer som det skal.

La meg bare henlede oppmerksomheten på en tiende-klassing ved Kleppstø ungdomsskole som hadde levert sin oppgave på ordentlig måte. Skolen satt med en kopi av besvarelsen som var fullstendig, men sensor fikk kun innledningen. Da eleven klagde på karakteren og rektor

ønsket å sende inn hele besvarelsen, fikk man beskjed om at det var umulig. Mener statsråden at det er en korrekt tolkning av det regelverket som foreligger?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:12:40]: Jeg kjenner ikke dette eksempelet konkret, men håndteringen av hva man gjør når slike situasjoner oppstår, skjer lokalt i hvert enkelt tilfelle, og man skal selvfølgelig vurdere det ut fra å ta mest mulig hensyn til kandidaten. Jeg vet ikke hva som ligger bak hvordan akkurat dette skjedde, men det som er en mulighet lokalt, er at man sender den opprinnelige besvarelsen hvis den finnes hos skolen.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:13:11]: Jeg mener det må være det styrende for fremtiden også, at dersom skolen sitter med en kopi av den opprinnelige besvarelsen, må den kunne legges til grunn dersom sensor ikke har fått hele oppgaven. Her var det tydeligvis en diskusjon knyttet til regelverk, og man fant ut lokalt at regelverket ikke var egnet til at man kunne benytte seg av den sikkerhetsbackupen som skolen sitter med, selv om rektor ettertrykkelig ønsket å følge det opp. Eleven endte da opp med en karakter som var vesentlig lavere – naturlig nok – enn det han hadde i standpunkt karakter, og sto i fare for ikke å komme inn på sitt førstevalg av videregående skole.

Ett enkelt feiltrinn, slik som dette, kan ha dramatiske konsekvenser for den enkelte elev, og kan også bety at man får hele utdanningsløpet sitt forrykket. Det må det ordnes opp i, slik at regelverket legger til grunn at eleven ikke skal være den tapende part ved tekniske problemer.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:14:14]: La meg se litt nærmere på denne konkrete saken, det er litt vanskelig å saksbehandle den uforberedt her. Når man lokalt håndterer denne typen saker, finnes den muligheten at man ser på det som var den opprinnelige besvarelsen, hvis det har skjedd noen feil i den tekniske overføringen til en sensor. Jeg vet ikke hva som er forklaringen på at man ikke har godtatt en slik framgangsmåte i denne saken, og jeg ser gjerne nærmere på dette ene konkrete eksempelet for å se om det avdekker noen svakheter ved det regelverket vi har.

Spørsmål 2

Tage Pettersen (H) [11:15:06]: «Ifølge oppslag i flere medier vil omleggingen av barnehagefinansieringen fra 2011 ramme en rekke kommuner meget hardt. Sarpsborg kommune vil, ifølge Aftenposten, tape 11 mill. kr per år på grunn av fordelingsnøkkelen som avhenger av andelen med høyere utdanning i kommunen. Dette vil ramme hele Østfold hardt. Jeg kan ikke se for meg at dette er gjenomtenkt av regjeringen, sier Ap-ordføreren i Sarpsborg.

Mener statsråden at disse nye kriteriene er objektive og riktige for utfordringene Kommune-Norge står overfor?»

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:15:43]: Frå 2011 vert det øyremerkte tilskotet til barnehage innlemma i rammetilskotet til kommunane og vert ein del av inn-

tektssystemet. Dette har heile tida vore planen når full barnehagedekning var oppnådd.

Det er ikkje slik at det er ein samanheng mellom kriteria i inntektssystemet og retten til barnehageplass. Rett til barnehageplass gjeld for alle barn, uavhengig av t.d. utdanningsnivået til foreldra. Kostnadsnøkkelen i inntektssystemet er sett saman av kriterium som bidreg til å forklare kvifor dei faktiske kostnadene varierer mellom kommunar. Føremålet er å beskrive situasjonen i kommunane mest mogleg slik han faktisk er, ikkje korleis vi skulle ynskje at han var. Delkostnadsnøkkelen for barnehage er utforma etter dei same prinsippa som delkostnadsnøklane for dei andre sektorane i inntektssystemet.

Det viktigaste kriteriet for fordeling av midlane til barnehage er sjølvsagt talet på born i kommunen. Men full barnehagedekning er ikkje det same i alle kommunar. Analysar viser at talet på born utan kontantstøtte og utdanningsnivået i befolkninga påverkar etterspurnaden. Statistisk sett er det ein samanheng mellom utdanningsnivået i befolkninga og etterspurnaden etter barnehageplass. I kommunar med høgare utdanningsnivå er etterspurnaden etter barnehage høgare, og dermed òg kommunane sine utgifter til barnehage.

Viss me ikkje hadde teke med utdanningskriteriet i kostnadsnøkkelen, ville vi ikkje greidd å fange opp variasjonane i etterspurnad mellom kommunane på ein like god måte. Kommunar med høg etterspurnad etter barnehageplassar ville fått for lite pengar til å dekkje behovet for barnehageplass, medan kommunar med låg etterspurnad ville fått for mykje. Dekningsgraden varierer t.d. frå 83,4 pst. i Sarpsborg til 89,1 pst. i Bærum. Tala det vert vist til, for mellom andre Sarpsborg, viser ikkje til fordelingsverknadene av innlemminga, men kor mykje meir kommunen ville fått viss midlane var fordelte med eit likt beløp pr. innbyggjar.

Å fordele tilskotet med eit likt beløp pr. innbyggjar har aldri vore eit alternativ. Å fordele midlane til barnehage på den måten ville bety at kommunar der ein relativt høg prosentdel av innbyggjarane er i barnehagealder, ville fått like mykje i tilskot som kommunar med ein relativt låg prosentdel av innbyggjarane i barnehagealder. Kommunen med flest innbyggjarar i aldersgruppa tre–fem år har om lag fire gonger så mange som kommunen med det lågaste talet. Dersom desse kommunane får like mykje i tilskot, vil dei ikkje ha like føresetnader for å gi eit godt barnehage-tilbod. Det er difor viktig å ha kriterium som på ein best mogleg måte fangar opp at behova og kostnadene varierer til dels mykje mellom norske kommunar.

Den delkostnadsnøkkelen for barnehagar som er lagd til grunn i inntektssystemet frå 2011, er den modellen som best beskriv barnehagesektoren i dag. Det har vore store endringar i sektoren dei siste åra, og me vil difor følgje situasjonen nøye og vurdere delkostnadsnøkkelen for barnehage igjen allereie neste år.

Tage Pettersen (H) [11:19:14]: Jeg vil takke statsråden for svaret, selv om jeg ikke tror veldig mange lokalpolitikere over det ganske land ble beroliget av det.

Statsråden brukte nå drøyt tre minutter på å forklare utfordringen, og statssekretæren forsøkte i Dagsnytt 18 sist

tirsdag å gjøre det samme. Men med respekt for det som ble sagt, tror jeg heller ingen der ble veldig mye klokere når det gjelder de utfordringene som nå rammer en rekke kommuner. Disse kriteriene som nå legges til grunn, er jo faktisk en dobbelt straff for kommuner med lave skatteinntekter i utgangspunktet. Jeg vil derfor spørre statsråden: Er det slik at en omlegging som straffer 393 kommuner, ifølge Kommunal Rapport, kan være utformet for å møte kommunenes utfordringer med stadig økt etterspørsel etter gode barnehageplasser?

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:20:08]: Tala som det har vore vist til i media, er henta frå KS sin prognosemodell, der ein ser på storleiken på trekk og tillegg som følgje av kvart enkelt kriterium samanlikna med om tilskøtet var likt fordelt per innbyggjar. Det er ein berekningsteknisk illustrasjon av korleis utgiftsutjamninga verkar, ved at ein fyrst bereknar eit innbyggjartilskot, likt fordelt, og deretter fordeler midlar gjennom utgiftsutjamninga.

Eg trur det er eit stort fleirtal i denne salen for at me skal ha ei utgiftsutjamning som speglar det reelle kostnadsnivået i den enkelte kommunen. Det ville vorte veldig rart viss kommunar som har liten etterspurnad etter barnehageplass, skulle ha like stor overføring til barnehagar som dei som har høg etterspurnad, og det er nett den forskjellen dette kriteriet er meint å spegle. Det har ingenting med retten til barnehageplass for ungane å gjere.

Tage Pettersen (H) [11:21:12]: Jeg takker igjen for svaret.

I går offentliggjorde NRK tall der halvparten av ordførerne sa at økonomien i egen kommune ser noe dårligere eller vesentlig dårligere ut i 2011 enn i år. Dette er faktisk den virkeligheten som de lever i der ute, og ikke statsrådens virkelighet, der det aldri har vært bevilget mer penger noen gang enn det er til enhver tid. Statsrådets uttalelser om at mange kommuner har levd over evne de siste årene, tror jeg heller ikke stemmer med virkelighetsbildet der ute.

Ja, vi er enige om at vi skal ha kriterier for hvordan vi skal fordele utgiftene. Det tror jeg ingen er uenig i. Spørsmålet er hvordan og hvilke kriterier som legges til grunn, og ikke minst hvordan disse kriteriene slår ut for den enkelte kommune. Jeg vil derfor spørre: Selv om dere gjemmer dere bak at det er 25 kriterier som ligger til grunn i inntektssystemet, så er det dette ene kriteriet som slår svært uheldig ut. Vil statsråden ta et spesielt initiativ for å se på det kriteriet?

Statsråd Liv Signe Navarsete [11:22:17]: For det fyrste vil eg ta avstand frå at eg har sagt at kommunane har levd over evne. Det har ikkje kome over mine lepper. Tvert om har eg i motsetning til enkelte andre parti stor respekt for det lokale sjølvstyret. Eg har òg sagt at dei kjem ikkje til å høyre bebreidingar frå min munn når det gjeld disposisjonane deira, for dei skal gjerast lokalt og ikkje sentralt. At det aldri har vore løyvd meir pengar, skal eg stå oppreist på, for det er riktig. Det har heller ikkje vore høgare aktivitet. Det har vore 40 000 fleire årsverk dei siste fem

åra. Eg skal ikkje reflektere over at det var omtrent ein fjerdedel av denne aktivitetsveksten i ein annan periode – det skal me la liggje. Me gøymer oss ikkje bak kriteria. Me har laga eit sett kriterium som er utarbeidd av Senter for økonomisk forskning, som skal vere mest muleg objektivt. Det er ikkje politisk forankra, men det viser samanhengane mellom kva det kostar å drive eldreomsorg, barnehagar og skular i dei enkelte kommunane, og kvifor utgiftsbehovet varierer frå kommune til kommune.

Spørsmål 3

Henning Warloe (H) [11:23:40]: «Design Region Bergen, DRB, er en næringsorganisasjon med 500 medlemmer fra designfeltet på Vestlandet. Bergen har Norges nest største designmiljø, men har forgjeves forsøkt å få statlig finansiering fra Norsk Designråd. Designrådet har så langt henvist til Innovasjon Norge. Innovasjon Norge i Hordaland har bidratt med oppstartsmidler, men har nå informert om at det ikke vil bli flere midler til DRB.

På hvilken måte kan statsråden bidra til at statlige designmidler også kan komme bergensdesignere til gode?»

Statsråd Trond Giske [11:24:20]: Regjeringen ser det som en viktig oppgave å legge til rette for et innovativt og konkurransedyktig næringsliv. Gjennom strategisk bruk av design oppnår norske bedrifter og foretak økt lønnsomhet og økt konkurransekraft. Derfor satser regjeringen på design som innovasjonsdriver for norsk næringsliv.

Regjeringens kanaler for iverksettelse av designpolitikken er Norsk Designråd og Innovasjon Norge. Norsk Designråd arbeider aktivt for å være et nasjonalt kompetansesenter for at norske virksomheter skal bruke design som et innovasjonsverktøy for økt konkurransevne. En av de fremste oppgavene er å gi designfaglig bistand til bedrifter i hele landet. I tillegg samarbeider Norsk Designråd med Innovasjon Norges designprogram, som sikrer at det regionale perspektivet i designpolitikken ivaretas.

Den store styrken ved samarbeidet mellom Norsk Designråd og Innovasjon Norge er en koordinering av ressurser som kommer alle bedrifter og designbyråer over hele landet til gode. Et annet viktig poeng er at Innovasjon Norge, i tillegg til å gi økonomisk støtte, designrådgivning og formidling, også tilbyr andre typer tjenester. En og samme bedrift kan få støtte av Innovasjon Norge på mange nivåer og i ulike faser. Regjeringen har valgt å styrke sin designsatsing ytterligere gjennom et designdrevet innovasjonsprogram. Det er et nasjonalt program i regi av Norsk Designråd som skal stimulere til bruk av designmetodikk med vekt på brukerfokus i bedriftenes innovasjonsarbeid fra idéfase til markedsintroduksjon. Hovedelementene i programmet er bedriftsprosjekter der bedriftene får bistand fra nasjonal og internasjonal ekspertise for å styrke bedriftenes utviklingsarbeid.

I tillegg til nasjonale programmer og nettverk som Designbasen og en ivaretagelse av regionale forhold gjennom et samarbeid mellom Norsk Designråd og Innovasjon Norges regionkontorer, er det gjort klart både i Norsk Design-

råds mandat og i styringsdialogen med departementet at Norsk Designråd virker nasjonalt og dekker alle landets regioner.

Design Region Bergen har mottatt 200 000 kr fra Innovasjon Norge i etableringsstøtte samt støtte til nettverk og kompetanseutveksling. Etableringsstøtte er et engangstilskudd, og Innovasjon Norge har ikke mulighet til å gi driftsstøtte. Regjeringen er tilfreds med implementeringen av den nasjonale designpolitikken, også i de ulike regionene.

Det er helt riktig som representanten sier, at Bergen har et sterkt designmiljø, og jeg er helt sikker på at bedriftene og virksomhetene i Bergen vil hevde seg godt i konkurransen om de statlige stimuleringsmidlene.

Henning Warloe (H) [11:26:53]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg er selvfølgelig enig i at det er viktig at Norsk Designråd har et fokus på hele landet, selv om Designrådets virksomhet er godt plassert i Oslo. Det er jo nettopp tilstedeværelsen i resten av landet som flere i bransjen etterlyser. Nå har jeg tatt opp situasjonen for bergensregionen, og så vidt jeg vet, er det den eneste regionen utenfor Oslo hvor det eksisterer en type nettverksorganisasjon – en bransjeutviklingsorganisasjon – for denne viktige bransjen. Men da savner man jo nettopp tilstedeværelsen av Designrådet i Bergen.

Jeg har forstått det slik at Designrådet var medarrangør av ett eneste møte i 2009, og om en ukes tid er det planlagt ett nytt møte, altså i 2010. Det vitner kanskje ikke om noen aktiv tilstedeværelse på de plassene hvor næringen møtes. Da er spørsmålet: Kan næringsministeren gjøre noe for å styrke tilstedeværelsen av Designrådet andre steder i Norge?

Statsråd Trond Giske [11:28:03]: Vi har nå gjennomført en stor evaluering av Innovasjon Norge. Det er klart at i kjølvannet av den evalueringen vil vi også se på hvordan regionkontorene, distriktssatsingen og tilstedeværelsen i hele landet fungerer. Norsk Designråd har som oppgave å betjene hele Norge, og skal ikke være et rent hovedstadsorgan.

Ifølge mine papirer er Hordaland fylke fylke nr. 2 med hensyn til hvor Norsk Designråd har mest pressdekning. I hvilken grad det på en måte reflekterer en tilstedeværelse, eller om bergensavisene er mest opptatt av design, det vet ikke jeg, men det kan i hvert fall være en indikasjon på at man faktisk markerer seg godt der, og at det er viktige designmiljøer Norsk Designråd spiller på lag med i Bergen.

Jeg tror man kanskje ikke skal se seg blind på antall møter, men heller se på hvordan Norsk Designråd spiller på lag med enkeltbedrifter og enkeltvirksomheter for å stimulere til at design brukes som det verktøyet det kan være for å styrke vår konkurransevne.

Henning Warloe (H) [11:29:15]: Nå kjenner jo næringsministeren fra sin tid som kulturminister godt til kulturturneringene i Norge. Hovedsakelig kan man vel si at det er tre typer slike næringer: musikkbransjen, filmbransjen og designbransjen. For filmbransjen og musikkbransjen er

det etablert regionale strukturer – til og med investeringsfond og andre ting – som bidrar til bransjeutvikling rundt omkring i Norge, kanskje spesielt rundt de store byene utenom Oslo. Dette mangler fullstendig på designfeltet. Det var noe av bakgrunnen for at jeg selv som kulturbyråd i Bergen tok initiativet til å styrke satsingen på design gjennom å støtte opprettelsen av Design Region Bergen, etablere en designinkubator, osv.

Ser næringsministeren at det kan være behov for å lære av musikkbransjen og filmbransjen når det gjelder å bidra til å etablere regionale kraftsentre?

Statsråd Trond Giske [11:30:17]: Jeg tror at særlig fylkeskommunene, som har en oppgave i næringsutvikling, men også store kommuner, på samme måte som de har engasjert seg i f.eks. filmproduksjon i samarbeid med gode kommunale kinoer, også innenfor designbransjen helt sikkert kan gjøre mye. Jeg tror vi skal være oppmerksom på at det både er en næring i seg selv, hvor design er hovedkomponenten, enten det er motedesign eller annen type design, og også at design etter hvert går igjen i nesten alle andre typer næringsvirksomheter som en innsatsfaktor i å styrke produkters eller tjenesters markedspotensial.

Så det å bygge designkompetanse, hvor gründere kanskje har klekket ut et godt produkt, men trenger dette ekstra for å skaffe seg et markedspotensial, og hvor design kan spille en enormt viktig rolle – det vet vi – tror jeg også kan være god regional næringspolitikk. At Innovasjon Norge og Norsk Designråd kan spille på lag med lokale myndigheter for å få til den type løft, er jeg absolutt tilhenger av.

Spørsmål 4

Per Roar Bredvold (FrP) [11:31:33]: Jeg ønsker å stille nærings- og handelsministeren følgende spørsmål:

«Nordmenn bruker tre ganger så mye penger på utenlandsferier sammenlignet med ferierende utlendinger i Norge.

Hva vil statsråden gjøre for at turistene både blir lenger i Norge og legger igjen mer penger, nettopp for å styrke denne viktige næringen?»

Statsråd Trond Giske [11:31:54]: Jeg takker for spørsmålet. Bredvold har vist et stort engasjement for reiselivet, sikkert også med bakgrunn i at hans eget fylke har et stort potensial for dette.

Jeg er helt enig i at vi kan gjøre enda mer ikke bare for å få flere turister til Norge, men også for å få dem til å bli lenger og ikke minst bruke mer penger i Norge. Derfor er også reiselivsnæringen kanskje den næringslivssektoren som har hatt den største økningen i satsingen under nåværende regjering. Vi har økt innsatsen rettet mot reiselivsnæringen fra 100 mill. kr da vi overtok i 2005, til 260 mill. kr i 2010. Det er en økning på over 150 pst. Vi bruker nå årlig en kvart milliard kr på reiselivsnæringen. Det er penger som i stor grad forvaltes av Innovasjon Norge, og brukes bl.a. til markedsføring av

Norge som reisemål både i utlandet og her hjemme, til produktutvikling, kompetanseheving og bedriftsnettverk i reiselivsnæringen.

I tillegg brukes det betydelig med offentlige midler fra andre enn Nærings- og handelsdepartementet. En kartlegging av offentlige midler til reiselivsnæringen gjennomført av Oxford Research i 2009 viste at det ble brukt over 1 mrd. kr i 2007. Det er neppe lavere i dag.

På tampen av 2007 lanserte regjeringen strategien «Verdifulle opplevelser» med følgende tre hovedmål:

- økt verdiskaping og produktivitet i reiselivsnæringen
- levedyktige distrikter gjennom flere helårs arbeidsplasser innenfor reiselivsnæringen
- Norge – et bærekraftig reisemål

Nå er det gått nesten tre år siden strategien ble lansert, og vi kan ikke si at målene ennå er nådd. Utviklingen går imidlertid i riktig retning både når det gjelder oppmerksomhet rettet mot bærekraftig reiseliv og helårs arbeidsplasser.

Næringen må selv innovere og lage gode helhetlige produkter som gir de besøkende verdifulle opplevelser. Vi kan likevel jobbe fra det offentliges side med å bedre våre tiltak.

Vi har gjennomført en stor evaluering av Innovasjon Norge, men vi vil ha en spesifikk gjennomgang av reiselivssatsingen for å være trygg på at vi bruker pengene riktig og får mest mulig igjen for dem. Da er det også et viktig mål at turistene blir lenger i Norge, og at de legger igjen mer penger i Norge. Det oppnår vi aller best ved å legge til rette for at de norske reiselivsproduktene er attraktive, og at folk ønsker å bruke dem – og bruke dem gjerne ved å betale mye og bli her lenge.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:34:26]: Jeg takker statsråden for et utfyllende svar.

Det er bra at regjeringen ønsker å bruke mer penger på dette, men Fremskrittspartiet ønsker å bruke enda mer penger på dette – bare så det er sagt.

Man kan stille spørsmålet om de turistene som kommer til Norge, er mer gjerrige enn nordmenn. Jeg tror ikke det. Da er neste spørsmål: Er vårt tilbud bra nok, og er det nok? Det er dette jeg ønsker å stille statsråden spørsmål om: Har vi et godt nok tilbud, og er det tilbudet spredt utover hele landet, slik at turister har nok å velge mellom?

Statsråd Trond Giske [11:35:05]: Jeg tror ikke vi kan konkludere med at produktene ennå er bra nok. Jeg tror vi må utvikle mer sømløse produkter, bedre produktpakker og lettere tilgjengelighet til produktene våre. Vi må sørge for at det at turistene kommer hit, ikke blir en engangsforeteelse for dem, men at de blir så fornøyde og lykkelige over å ha vært i Norge at de ikke bare kommer tilbake selv, men forteller familien sin og kollegaene og naboene sine at Norge var et fantastisk reiselivsmål.

Vi trenger å styrke kompetansen i næringen. Vi trenger å styrke helårsvirksomhetene. Vi trenger å styrke opplevelsene rundt reiselivssatsingen. Det er, med noen unntak, veldig få som reiser på ferie for å bo på hotell, selv om det er helt nødvendig når man reiser, men det er opplevelsene

rundt, det man kan bruke penger på og få igjen av stimulerende opplevelser, som kanskje er et nøkkelpunkt for å lykkes med en reiselivsstrategi.

Så må vi ha en god dialog med hele sektoren. Vi må ha en felles og god markedsføring ute i verden, og vi må sørge for bedre tilgjengelighet i alle ledd i reiselivsnæringen.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:36:20]: Jeg er meget enig i det statsråden sier, og jeg tror statsråden også er enig i mye av det jeg sier om dette, så jeg tror vi har et felles mål. Jeg tror veien til å nå det målet også er forholdsvis lik.

Det er dem som sier at en del utenlandske turister kommer hit og etterspør et femstjernes tilbud, men så får de et trestjernes tilbud. Hva vil statsråden bidra med, slik at vi også kan heve kvaliteten vår? Statsråden har nevnt noe, men jeg tror det er mye mer å ta fatt i.

Vi har turister som ønsker forskjellige ting. Vi har dem som ønsker et femstjernes tilbud og gjerne betaler for det, og vi har dem som ønsker seg et trestjernes tilbud og betaler for det, og så har vi dem som bare kommer med ryggsekken og tar en tur rundt omkring. Vi har en oppgave i å gi alle som ønsker å komme til Norge for å feriere, et tilbud, og at de skal få et godt tilbud, og at de får en god opplevelse og forteller dem der hjemme når de kommer hjem igjen, at i Norge var det godt å være. Hva gjør vi med dem som ønsker å få et femstjernes tilbud, men ikke får det?

Statsråd Trond Giske [11:37:26]: Jeg tror også at vi der har mye å hente på å heve kvaliteten.

Nå har vi fra departementets side samarbeidet med hotellnæringen om å utvikle nettopp et slikt stjernesystem hvor man får objektive og klare kriterier slik at man som turist vet hva man får ut fra noen felles kjøreregler for stjernemerking. Men vi har helt sikkert mer å forbedre oss på når det gjelder service, når det gjelder kvalitetsheving, og når det gjelder å sette kunden i sentrum. Det handler også om kompetansebygging og økt mulighet for etter- og videreutdanning for de ansatte i reiselivsnæringen, utviklingen av helårsarbeidsplasser slik at man får en stabil arbeidsstyrke, og ikke minst om å markedsføre de fantastiske opplevelsene vi kan tilby.

Som halvt østerdøl har jeg nok antakelig tilbrakt flest sommerferier i mitt liv i representantens fylke. Om jeg har lagt igjen nok penger, er jeg litt usikker på. Men vi har i hvert fall fantastiske muligheter til å feriere i vårt eget land og til å få utlendinger til å feriere i Norge i større grad.

Spørsmål 5

Bård Hoksrud (FrP) [11:38:45]: «Norsk vinterkulde skaper store problemer for togene hvert eneste år, og det har blitt en tradisjon at samferdselsministeren da kaller inn til krisemøter for å gi inntrykk av handlekraft.

Hva har blitt gjort for å forhindre et nytt togkaos vinteren 2010/2011 utover å redusere antall tog, og vil statsråden gjenta sin forgjengers løfte fra 2007 om at NSB og Jernbaneverket «ikke skal få hvile før de har ordnet opp?»»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:39:19]: Sterk kulde og mykje snø skaper problem for togtrafikken. Det fekk vi erfara sist vinter. Ikkje berre Noreg, men òg andre land sleit med dei same problema. Eg trur ikkje at samferdselsministrane har hatt for vane å kalla inn til det Hoksrud kallar for «krisemøter» utan at dette har vore strengt nødvendig.

Ut frå det vi opplevde sist vinter, er det naturleg at både eg og jernbaneverksemdene har vore opptekne av å styrkja vinterberedskapen slik at vi kan vera best mogleg budde på å møta komande vinter. Eg har difor hatt ein god dialog med både Jernbaneverket og NSB for å forsikra meg om at dei er godt førebudde på vinteren.

Måndag 25. oktober i år vart det arrangert ein pressekonferanse i Lodalen der Jernbaneverket og NSB presenterte fleire konkrete tiltak for å sikra betre driftsforhold for togtrafikken gjennom komande vinter.

I denne samanhengen vil eg peika på at auka løyvingar til drift og vedlikehald både i 2009 og i 2010 har gjort sitt til at viktige strekningar har vorte opprusta slik at dei no er meir robuste og toler hardare vør. Dette fornyingsarbeidet vil halda fram og er høgt prioritert i regjeringa sitt budsjettforslag for 2011.

Både Jernbaneverket og NSB har sett i verk ei rekkje tiltak for å stå betre rusta framfor komande vinter.

Jernbaneverket bruker til saman 70 mill. kr på nytt og betre utstyr. I den nye vinterberedskapen ligg det òg inne auka bemanning og oppdaterte rutinar for å ha eit meir effektivt snøryddingsarbeid. Nye og større maskiner skal rydda hovudstrekningane raskare og oftare ved store snøfall. Det skal dessutan setjast inn eigne snøryddingsmaskiner for rydding av dei store sporområda på Oslo S og Alnabru. Det er òg utarbeidd manuelle rutinar for fjerning av isklumpar som fell av toga i sporvekslarane og gjer at vekselen ikkje legg seg i rett stilling, noko som lett fører til store forseinkingar i togtrafikken. I resten av landet blir òg snøryddingsutstyret overhala og fornya. Jernbaneverket har to store toglokomotiv som går i brøyteteneste om vinteren. Det eine er stasjonert på Bergensbanen, mens det andre er på Hamar og kan sendast til banestrekningar med særleg tungt snøfall. På Bergensbanen og Nordlandsbanen er det òg stasjonert to store roterande snøplogar til bruk på fjellovergane.

NSB gjennomfører òg ei rekkje tiltak for at toga skal tola vinteren betre. Viktige tiltak er t.d. etablering av avisings- og tineanlegg, auka verkstadkapasitet og eit meir robust driftsopplegg som skal gjera togtilbodet meir føreseieleg for togpassasjerane dersom vi får ein vanskeleg vinter.

Når det gjeld meir konkret informasjon om vinteropplegget, kan eg m.a. visa til oppslaget i bladet Jernbanemagasinet nr. 9-2010.

Det er ingen tvil om at Jernbaneverket og NSB samarbeider godt for å førebu seg inn mot komande vinter. Gjennomgangen 25. oktober viser det.

Bård Hoksrud (FrP) [11:42:29]: Jeg registrerer at statsråden sa at man ikke pleier å kalle inn Jernbaneverket og NSB på teppet med mindre det er behov for det,

og bare de årene jeg har sittet i transportkomiteen, har det vært fire eller fem krisemøter, hvor altså de to respektive etater er kalt inn på teppet hos samferdselsministeren.

Jeg synes det er bra at det nå kommer økte midler til vedlikehold. Men så registrerer jeg altså at ifølge dagens Aftenposten er det sånn at regjeringen «tok livet av tog-revolusjon» i 2012, som også er en viktig del av vintervedlikeholdet. Jeg registrerer at Arbeiderpartiets samferdselspolitiske talskvinne kritiserer Jernbaneverket og NSB fordi man ikke får det man skal. Jeg synes at når man har sittet i regjering i drøye fem år, bør man snart begynne å ta ansvaret for den politikken man fører, og de bevilgninger man gir til Jernbaneverket og NSB.

Jeg har lyst til å utfordre statsråden på om hun er enig med representanten Bjørnflaten. Jeg har også lyst til å spørre om statsråden nå kan garantere at ikke flere tog kommer til å bli tatt ut, sånn som man nå har gjort fra Lillestrøm, der tre avganger er stoppet. Vil man slutte med det? Og kan man garantere at alle togene nå kommer til å gå?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:43:39]: Lat meg fyrst seia at når Hoksrud les Aftenposten så nøye, les han òg at eg tek ansvar, det ansvaret som eg har for jernbanen. Det skulle det vera unødvendig å spørja om ut frå hans eiga nitide lesing.

Så til garanti. Det er eit veldig sterkt ord. Årsaka til at NSB har teke ut tre tog, er den tette hyppigheita av tog som er i dag. Erfaringane tilseier at det faktisk er på grensa til sjølv å skapa ustabilitet. Ein har teke vekk desse tre toga. Det betyr at punktleghskapen blir større til vinteren. Så eg kan stadfesta: Punktleghskapen blir større. Så kan eg i tillegg stadfesta at det er ingen tvil om at vinterberedskapen er langt betre enn han var den vinteren vi har bak oss.

Bård Hoksrud (FrP) [11:44:47]: Jeg følger med på og leser veldig nøye hva samferdselsministeren sier. Men jeg registrerer altså at Arbeiderpartiets samferdselspolitiske talskvinne i Stortinget kritiserer Jernbaneverket og NSB. Jeg utfordret statsråden på om hun er enig i den kritikken eller ikke. Jeg håper hun kan svare på det.

Jeg tror det er bra at Jernbaneverket nå har styrket beredskapen, og håper at det betyr at det blir færre problemer. Men til tross for at regjeringen lovet at bare man fikk utbedret Oslotunnelen, skulle det bli slutt på en del av problemene, opplever en stadig vekk at togene står på grunn av problemer, på tross av de forsikringer man nå får både fra regjeringen, fra NSB og fra Jernbaneverket om at det ikke vil fortsette slik.

Så spurte jeg statsråden om Gjøvikbanen, fordi man har vurdert å kutte i rutetilbudet her. Jeg vil ha en forsikring om og håper at statsråden kan garantere at togtilbudet nå ikke blir redusert, verken på Gjøvikbanen eller på andre strekninger, når man nå mener at man har tatt de tre strekningene man trenger for å sikre driftsstabiliteten.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:45:53]: Eg har sjølv forsikra meg om at Jernbaneverket og NSB snakkar tett saman. Dei to direktørane har møtst kvar måndag

gjennom heile vinteren, nettopp for å styrkja ein beredskap som ikkje var god nok.

Når det gjeld «Ruteplan 2012», har eg bedt dei om å samarbeida tett om den gradvise innføringa som eg varsla den dagen budsjettet kom, og som representanten Hoksrud kan lesa meir om i budsjettet. Der står det i detalj kva Jernbaneverket meiner bør på plass før ny «Ruteplan 2012».

Så til Gjøvikbanen. Gjøvikbanen har sjølv bedt om og kunnjort nokre ruteendringar, og eg trur – med atterhald – det gjeld eitt tog. Dei kjem til å følgja det opp. Utover det kjenner eg ikkje til andre ruteendringar.

Spørsmål 6

Øyvind Halleraker (H) [11:47:12]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Også i regjeringens budsjettforslag for 2011 er prosjekter på Bergensbanen nedprioritert i forhold til tidligere fremdriftsplan. Dette gjelder særlig dobbeltsporet Bergen–Fløen. Bergensbanen er en av våre mest trafikkerte regionstrekninger, men potensialet er stort for mer gods- og persontransport. «Bergensbanen 4-2020» har lansert en plan for å komme ned i fire timers reisetid mellom Oslo og Bergen innen 2020.

Vil statsråden støtte en slik målsetting og arbeide aktivt for det?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:47:53]: Eg er kjend med initiativet frå «Bergensbanen 4-2020» og er glad for interessa og engasjementet for å få eit raskare og betre togtilbod mellom Oslo og Bergen.

Når det gjeld prioriteringa av dobbeltspor Bergen stasjon–Fløen, viser eg til at det i Prop. 1 S for 2010–2011 er gjort greie for at det vidare arbeidet er avhengig av signalressursar og nytt signalanlegg, og at den vidare planlegginga skal sjåast i samheng med den planlagde utvidinga av Ulriken tunnel. Når uvissa om val av signal- og sikringsanlegg på Bergen stasjon–Fløen er avklart og Jernbaneverkets ressursituasjon innan signalkompetanse har vorte betre, legg eg opp til at prosjektet skal vidareførast, og at oppstart vil bli vurdert i samband med 2013-budsjettet.

Når det gjeld prioriteringa meir generelt, er Bergensbanen den banestrekninga som har hatt høgast prioritet innan vedlikehaldet dei seinare åra. Dette arbeidet vil halda fram og medverka til at banen vil få ein god standard, med betre driftsstabilitet i togtrafikken. I 2010 er det gjennomført ekstraordinært vedlikehald, sporfornying, for om lag 160 mill. kr på Bergensbanen. Midlane som vart frigjorde frå arbeidet på Bergen stasjon–Fløen, er vorte brukte til å halda fram med planlegginga av Ulriken tunnel, i tillegg til å styrkja vedlikehaldet på Bergensbanen. Det er m.a. fjerna fleire saktekøyningar dei to siste åra. Det er òg gjort ei rekkje mindre investeringstiltak for rassikring, sikring/ombygging av planovergangar med m.a. nye kulvertar og gangbruer og utskifting av bruer. Jernbaneverket held òg på med eit viktig arbeid med utbetring av fjernstyringa på Bergensbanen. Vidare skjer det ei omfattande ombyg-

ging av Voss stasjon for å betra tilgjenge og tryggleik på stasjonen.

Jernbaneverket deltek ikkje i arbeidet som blir gjort i regi av «Bergensbanen 4-2020», men har òg som målsetting på sikt å leggja til rette for kortare køyretid på Bergensbanen. Eg tek sikte på å koma tilbake med meir konkrete forslag for å korta ned reisetida ytterlegare på Bergensbanen i samband med neste nasjonal transportplan, for 2014–2023. Då håpar eg òg å kunna vera meir konkret om framtidig reisetid mellom Oslo og Bergen.

Øyvind Halleraker (H) [11:50:20]: Jeg takker for svaret. Jeg vil i det videre konsentrere meg litt om godspotensialet.

I NTP forespeiler statsråden at det skal bygges inn-til 14 nye kryssingsspor, eller forlengelser, på Bergensbanen. Det skulle bli ca. 1,4 kryssingsspor i året eller inn-til tre ved utgangen av neste budsjettår. Så vidt jeg vet, er det kun ett kryssingsspor som er planlagt. Det er på Gjøvikbanen, som er en del av Bergensbanens godstransport – det er riktig – men her er det også problemer knyttet til et sikringsanlegg. Ser ikke statsråden at hun er alvorlig på etterskudd i forhold til lovet utbygging av kryssingsspor på Bergensbanen, når hun nå utsetter Bergen–Fløen igjen, og at dette gjør at man ikke når målsettingen om å få mer gods over på bane?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:51:14]: Eg er, som representanten Øyvind Halleraker, genuint oppteken av å få meir gods over på bane. Eg var nyleg i Ofoten og fekk der demonstrert nettopp kva det eine kryssingssporet ved Straumsnes har betydd: ei dobling av godskapasiteten på Ofotbanen.

Dagens regjering har styrkt jernbanebudsjettet med bortimot 70 pst., og eg trur òg Halleraker kjenner vel til at auken i 2011 er på nærmare 14 pst. Vi ligg føre Nasjonal transportplan når det gjeld vedlikehald og fornying. Ut frå det som vart avdekt i vinter, var det høgst nødvendig. Men eg har framleis som mål å gjennomføra NTP òg når det gjeld kryssingsspor.

Øyvind Halleraker (H) [11:52:24]: Jeg takker igjen for svaret. Jeg hørte svaret og registrerer at man altså ligger alvorlig på etterskudd allerede.

Høyre har forsøkt å hjelpe regjeringen litt i den politiske tenkningen, ved å lansere en rekke forslag og framtidrettede politiske løsninger som går både på organisering, finansiering og endring av planregimet. Alt dette stemmer altså regjeringspartiene imot. Vi har også fremmet et velmenende forslag om en handlingsplan for nettopp kryssingsspor, for å hjelpe regjeringen og de partiene der over fra festtaler om mer gods på bane til operative grep for å få dette til. Men også dette går regjeringspartiene imot. Man henviser til NTP og en strategi, og der er man altså på etterskudd allerede.

Når vi ser at målene glipper, ville ikke da en forpliktende handlingsplan, som vi jo har på veldig mange andre områder innenfor transportsektoren, være en god løsning som statsråden kunne støtte?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:53:30]: Eg takkar for velvillig hjelp frå Høgre si side.

Så må eg understreka at dei debattane som har vore om planregimet, har jo ført til at f.eks. Oslo–Ski no blir planlagt delvis ut frå ein statleg plan. Det var ein fryd å sitja saman med dei kommunane det gjeld, og høyra kor einige dei var om det.

Så er det faktisk slik at når det gjeld kryssingsspor, føreligg det ein plan i Nasjonal transportplan. Det er difor ikkje nødvendig med ein eigen plan. Men det som er heilt avgjerande, er faktisk å ta situasjonen år for år i betraktning. Når både Schenker og Posten – og endå fleire enn dei – i løpet av vinteren flytta godset sitt over på bil fordi det var manglande framkomst på Bergensbanen, var det heilt nødvendig med vedlikehald og fornying òg der. Så skal kryssingsspor koma etter kvart. Det kan representanten vera heilt trygg på.

Spørsmål 7

Bent Høie (H) [11:54:53]: «Ventetiden for psykisk helsevern for voksne har økt fra 2. tertial 2009 til 2. tertial 2010. For barn og unge er ventetiden redusert, men er fortsatt 73 dager i snitt for rettighetspasienter. For både barn og unge er det i samme periode et økende omfang av brudd på den individuelle fristen for behandling. HELFO har inngått avtale med institusjoner som kan behandle fristbruddspasienter, men svært få henvises dit.

Vil statsråden gi pasientene rett til behandling i disse institusjonene også før fristbrudd?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:55:31]: Jeg forstår spørsmålet slik at de avtalene HELFO har inngått med private institusjoner for å skaffe rettighetspasienter behandling når fristen er gått ut, foreslås likestilt med de avtalene som de regionale helseforetakene selv har inngått om behandling av rettighetspasienter før fristbrudd. En konsekvens av dette ville være at institusjonene omfattes av ordningen for fritt sykehusvalg.

Det kan gis tre grunner for at HELFOs avtaler ikke uten videre kan benyttes til behandling før fristbrudd:

For det første er det viktig at de regionale helseforetakene har ansvar for og styring med det totale offentlige tilbudet av spesialisthelsetjenester. Dersom regionale helseforetak ikke selv kan styre omfang og innhold av avtalene, er det en fare for at det kan oppstå overkapasitet.

For det andre har HELFO inngått avtaler som gjelder et forholdsvis begrenset volum. De avtalene som regionale helseforetak inngår med private institusjoner for å behandle rettighetspasienter før fristbrudd, vil dreie seg om betydelig større volum. Andre hensyn enn pris og kvalitet vil da kunne være viktig, f.eks. å forhindre skjevheter i prioritering av pasientgrupper.

Når regionale helseforetak inngår avtaler med private institusjoner for helsehjelp til rettighetspasienter, gjøres det på bakgrunn av en vurdering av prioritering mellom ulike typer helsehjelp, behovet for ekstra kapasitet og kvalitet. Regionale helseforetak vil kunne se på særlige behov

i egen region, i motsetning til HELFO, som har et nasjonalt ansvar. HELFO vil bare vurdere pris og kvalitet for den enkelte behandling. Regionale helseforetak vil derfor måtte ta mange flere hensyn ved valg av leverandører.

For det tredje er det rent anskaffelsesrettslig sannsynligvis tale om en ny avtale dersom man skal utvide virkeområdet for HELFOs avtaler. De eksisterende avtalene kan derfor ikke benyttes.

Regionale helseforetak har trolig avtale med noen av dem som vil være aktuelle for avtale med HELFO. De opererer i det samme private markedet. Vi vet derfor ikke i hvilken grad det vil føre til større behandlingsvolum.

Imidlertid er jeg opptatt av at fristbrudd ikke skal forekomme, som jeg forstår at også representanten Høie er opptatt av. Jeg hadde derfor 20. september i år et møte med de regionale helseforetakene for å se på hvilke tiltak de iverksetter for å unngå fristbrudd. Jeg oversendte samme dag et brev til helseforetakene hvor jeg presiserte veldig klart hvilken informasjonsplikt helseforetakene har overfor pasienter hvor det er satt en frist for behandling. Jeg siterer fra brevet:

«I slike tilfeller må helseforetaket søke å skaffe pasienten et annet tilbud innen fristen.»

Bent Høie (H) [11:58:29]: Jeg registrerer at ingen av de argumentene som helseministeren bruker mot å åpne opp for at pasientene kan få velge rask behandling med én gang i stedet for å vente på fristbrudd, dreier seg om hva som er best for pasienten, men alle argumentene dreier seg om å forsvare det systemet som helseministeren er ansvarlig for. Jeg hadde håpet at helseministeren kanskje følte seg enda mer ansvarlig overfor de barn og unge som i dag opplever at fristen brytes, også innenfor psykisk helse.

Det var faktisk 4 700 barn og unge som i 2009 ikke fikk hjelp innen behandlingsfristen. Av disse var det 22 som ble innmeldt til HELFO, og 17 fikk tilbud om behandling via HELFO. Når helseministeren ikke vil åpne opp for at en kan velge fritt med én gang, kan helseministeren åpne opp for at HELFO kan ta kontakt med pasienten, i stedet for at pasienten selv må ta kontakt med HELFO?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:59:37]: Jeg er veldig opptatt av at pasientene skal få behandling innen den fristen som er satt, for fristen er satt også med tanke på forsvarlighet i behandlingen. Så det er veldig viktig. Det har jeg lyst til å slå veldig sterkt fast. Særlig når det gjelder barn og unge og psykisk helse, er jeg helt enig i at det er særdeles viktig at fristene holdes.

Så er det også slik at når man ser at fristen for behandling er i ferd med å løpe ut, skal man aksjonere – før den tid – slik at det skal kunne gis et alternativt tilbud. Det prøvde jeg også å si i mitt første svar. Det aller viktigste er at det ikke skal forekomme fristbrudd, og at pasienter som har fått en dato for behandling, skal få behandlingen innen den tid.

Bent Høie (H) [12:00:38]: Det er jo slik at 4 700 barn opplever at fristen ikke holdes. Av dem som opplever at fristen ikke holdes, venter faktisk 27 pst. ytterligere to må-

neder på hjelp. Dette er en situasjon der barn og unge er så psykisk syke at de har fått en frist. Det betyr at de har et sterkt behov for psykisk hjelp.

Det er flere av de private aktørene på dette området som har avtale med HELFO, som har betydelig ledig kapasitet. En av aktørene har fått én pasient i løpet av 2009, selv om altså 4 700 opplever fristbrudd.

Er ikke helseministeren opptatt av kanskje å gjøre noen endringer i dette systemet som gjør at pasientene faktisk får behandling når de har bruk for den, f.eks. at HELFO ringer til pasienten umiddelbart når fristen er utgått, istedenfor at pasienten selv må ringe?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [12:01:45]:

Som jeg også har sagt: Den 20. september presiserte jeg både i møte med og i brev til de regionale helseforetakene viktigheten av å informere pasienten før fristbrudd og hjelpe til med å skaffe et alternativt behandlingsopplegg, for det er ikke akseptabelt med fristbrudd. Det står i brevet, og det ble tatt opp i møtet. Det ble også tatt opp hvilke type tiltak de ulike RHF-ene vil gå inn i for å unngå fristbrudd, for hele poenget er at vi skal unngå fristbrudd. Jeg er helt enig med representanten Høie i at det har vært for mange fristbrudd. Det er noe som vi jobber veldig aktivt med for å få bukt med.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Spørsmål 8

Per Roar Bredvold (FrP) [12:02:52]: Jeg ønsker å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Hedmark politidistrikt har 16 operative stillinger for politiadvokater, men kun elleve av disse er besatt. Dette gir en uakseptabelt lang behandlingstid. Konsekvensen av for få politijurister er bl.a. stort arbeidspress og økte restanser. Per oktober 2010 er det 815 ferdige etterforskede saker som er eldre enn tre måneder.

Er statsråden fornøyd med denne situasjonen?»

Statsråd Knut Storberget [12:03:26]: Aller først vil jeg gi honnør til spørsmålsstilleren for å ta opp en utrolig viktig del av straffesaksjeden, nemlig det arbeidet som strafferettsjuristene gjør. Vi har ofte stor oppmerksomhet på polititjenestemenn som sådanne, og jeg mener at det er grunn til også å ha stor oppmerksomhet rundt det viktige arbeidet som politijuristene gjør over det ganske land.

Innledningsvis vil jeg peke på at antall påtalejurister som arbeider i det enkelte politidistrikt, vil kunne variere over tid, tilsvarende i andre grupper tilsatte i etaten og i andre grupper i samfunnet.

Det er for det første politidistriktenes budsjetttrammer og politimestrenes prioriteringer som legger føringer for hvor mange årsverk som til enhver tid disponeres til ulike oppgaver og stillingskategorier. I denne forbindelse viser jeg til at budsjetttrammen til Hedmark politidistrikt økte fra 234,7 mill. kr i 2009 til 261,8 mill. kr i 2010 – tilsva-

rende en økning på 27 mill. kr eller 11,5 pst. Fra 2008 til 2009 økte budsjettet med 18 mill. kr. I perioden fra 2005 til 2010, mens jeg har vært minister, har budsjettet for Hedmark politidistrikt økt fra 189,4 mill. kr til 261,8 mill. kr, en økning på 72 mill. kr – 38 pst. Og det er jo ikke fordi jeg er fra Hedmark at vi har hatt en så kraftig økning; det er fordi regjeringa har satsset så massivt på politiet gjennom de årene vi har vært i regjering. Så det har vært en landsdekkende satsing.

Justisdepartementets styring av politi- og lensmannsetaten gjennomføres i henhold til prinsippene for mål- og resultatstyring. I de årlige tildelingsbrevene til Politidirektoratet stilles det bl.a. krav til måloppnåelse knyttet til saksbehandlingstid, oppklaringsprosent og restanseutvikling. De styringssignalene vi gir, videreformidles i egne disponeringsskriv til politidistriktene. Målformuleringer knyttet til straffesaksbehandlingen i politi- og påtalemyndigheten følger også av Justisdepartementets tildelingsbrev til riksadvokaten. Måloppnåelse og utviklingstrekk knyttes til etablerte måleparametere, som nevnt.

Spørsmålet om antall påtalejurister og utviklingen når det gjelder antall restanser i Hedmark politidistrikt, er forelagt Politidirektoratet. Politidirektoratet opplyser at Hedmark politidistrikt per 31. oktober 2010 hadde 15 påtalejurister i arbeid. I dette tallet er medregnet leder for påtaleseksjonen i politidistriktet. I tallet er ikke medregnet én politiadvokat, som var sykmeldt. Per 7. november er det 13 påtalejurister i arbeid. Reduksjonen på to i forhold til månedsskiftet skyldes at én politiadvokat gikk ut i permisjon 1. november, og ytterligere en er blitt sykmeldt. Situasjonen underbygger at det over tid, av ulike årsaker, vil være svingninger i bemanningen. Det er politimesteren i Hedmark som må ta stilling til hvordan denne situasjonen skal håndteres, bl.a. sett i forhold til saksutviklingen på området.

Politidirektoratet opplyser ellers at det som følge av målrettet innsats fra både etterforskere og påtalejurister har vært en positiv utvikling i restansesituasjonen i distriktet, noe det er grunn til å gi både etterforskerne og påtalejuristene honnør for.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:06:33]: Jeg takker statsråden for svaret.

Mye i samfunnet dreier seg om penger – og kanskje mangelen på penger. Justisministeren sier at det er oppjustert med 38 pst. Samtidig sier den tillitsvalgte for politijuristene, Henning Klauseie, til Hamar Arbeiderblad at «politidistriktet har for lite penger, og at det må spare for å holde budsjettet. Derfor lar politimesteren stillinger stå åpne».

Nå vet ikke jeg om hedmarkinger er mer kriminelle enn andre, og at det derfor trengs enda mer penger for at vi skal holde oss à jour. Men saken er nå slik den er. Det er ganske mange saker som blir henlagt på grunn av at man ikke har tid, muligheter eller ressurser til å etterforske. Man henlegger til og med voldssaker.

Vi kan gå tilbake til den 14. april 2010. Da var det også en fin artikkel i Hamar Arbeiderblad der man sier at man må henlegge for å spare. Da var det kriminalitet og saker

helt opp til 300 000 kroner som skulle henlegges. Det er klart at dette er en tap-tap-sak for alle.

Statsråd Knut Storberget [12:07:51]: Jeg mener det er to utfordringer regjeringen har hatt når det gjelder utviklingen av politiinnsatsen i alle politidistrikt i Norge. Det første var at den forrige regjering, med støtte fra Fremskrittspartiet, utdannet altfor få politifolk. Vi måtte utdanne flere for å få flere politifolk i virksomhet. Det er jo derfor vi ikke bare har doblet opptaket til Politi høyskolen, men altså har valgt å tredoble opptaket. Gledeligvis ser det ut til at mange av dem som nå kommer ut, også har fått seg jobb.

Det ene er altså å skaffe folk. Det andre er å skaffe midler til å lønne dem. Jeg synes det er vanskelig å si at Hedmark politidistrikt kan bli hørt på at man har fått dårligere budsjetter i løpet av de siste årene, når veksten har vært på 38 pst.

Og så vil jeg til slutt også si at det er ikke slik at folk fra Hedmark begår mer kriminalitet enn andre – jeg holdt på å si snarere tvert imot.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:08:48]: Det var vel ikke det jeg sa, heller, men det viser at 38 pst. ikke er nok, for som det står, henlegges det nå saker som man nok før hadde jobbet videre med. Eksempler på dette er altså mindre alvorlige voldsforbrytelser, naskeri, sjikane, mindre alvorlige trusler og bedragerier for inntil 300 000 kroner. I mitt hode er dette forbrytelser som absolutt burde ha vært straffet. Det ødelegger jo litt for den tiltroen man skal ha til et rettssystem, når de som begår en forbrytelse, kanskje blir tatt for det – og det er helt klart hvem som har gjort det – men ikke får straff på grunn av at det mangler penger i systemet, og, som i dette tilfellet, at det mangler politijurister.

Jeg har den største tiltro til at de som jobber innenfor politiet, både politijurister og alle som jobber med dette, gjør en så god jobb som de kan, men de rekker ikke med det. Derfor får vi restanser slik det er nå på 815 saker som er eldre enn tre måneder. Det gir ikke tillit, dessverre.

Statsråd Knut Storberget [12:09:48]: Jeg får konsentrere meg om det som er av positiv utvikling, for det er det ganske mye av i Politi-Norge. Jeg synes vi skal være varsomme med å framstille det som om alle politidistrikt nå går i feil retning. Vi har i løpet av det siste året sett meget gledelige resultater. Vi ser en oppklaringsprosent som stiger, vi ser at de mobile vinningskriminelle, som har også herjet i Hedmark, i veldig stor grad er stanset. Vi har fått en betydelig nedgang i vinningskriminaliteten. Det vil alltid være sånn – og det gjelder ikke bare politiet, men all type offentlig sektor – at man noen ganger må foreta prioritering. Hvis det er sånn at man i noen saker velger å legge bort f.eks. naskerisaker, sykkeltyverisaker og hva det måtte være fordi man ønsker bedre inngrep mot organisert kriminalitet, som man kanskje ikke gjorde tidligere, tror jeg det er en prisverdig prioritering av de lokale politimestrene. Men det er altså de lokale politimestrene som foretar prioriteringer av hvordan de skal bruke pen-

gene, og da synes jeg man skal ha med seg at veksten i distriktets politibudsjett er på 38 pst. i løpet av de siste fem årene.

Spørsmål 9

Henning Skumsvoll (FrP) [12:11:13]: Mitt spørsmål går til olje- og energiministeren:

«Kostnadene ved tvungent skifte av dagens strømmålere som viser avvik, kort tid før regelverket for utrulling av Avanserte Måle- og styringssystem, AMS-målere, er gitt fra regulator, kan koste norske strømkunder flere hundre millioner kroner unødvendig dersom ikke regelverket endres. Dette er dårlig samfunnsøkonomi og lite effektiv bruk av ressurser.

Vil statsråden ta tak i denne situasjonen for å unngå dobbelt arbeid og dobbel kostnad, og dermed ivareta strømkonsumentenes interesser?»

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:11:50]: Regelverket om kontroll av strømmålere forvaltes av Justervesenet. Gjennom forskriftsarbeidet har NVE vært i dialog med Justervesenet, og er derfor kjent med Justervesenets kontrollopplegg for å sikre at alle strømmålere tilfredsstiller vedtatte presisjonskrav.

Jeg er kjent med at Nærings- og handelsdepartementet har til behandling en klagesak fra Fortum Distribusjon AS som omhandler Justervesenets kontroll av strømmålere, og at Energi Norge har engasjert seg i denne saken. Sjøl om klagesaken vil bli behandlet ut fra dagens regelverk, har NHD opplyst at de er oppmerksomme på de problemstillingene som representanten reiser, og at de vil se nærmere på regelverket etter at det er fattet en beslutning i denne konkrete saken.

Innføring av AMS i Norge har lenge vært høyt oppe på den politiske dagsordenen. Jeg har stor tro på at toveis kommunikasjon mellom nettselskap og forbruker vil øke bevisstheten rundt energiforbruk og også gi incentiver til energisparing.

Som kjent innebærer innføring av AMS at eksisterende målere over tid må byttes ut. På grunn av EUs standardiseringsarbeid og den raske teknologiutviklingen på området er det hensiktsmessig å avvente endelig forskriftsvedtak om innføring av AMS. Når første fase av EUs standardiseringsarbeid er ferdig, vil NVE imidlertid vurdere mulighetene for raskere framdrift på nytt.

Det legges opp til at NVE vedtar de nødvendige forskriftsendringene for å innføre AMS innen utgangen av første halvår 2011. Nettselskap kan etter det foreta utskifting til nye målere som oppfyller kravene til AMS i forskriften. Sjøl om den endelige fristen for utrulling hos samtlige kunder er satt til 1. januar 2018, forventer departementet at mange kunder får installert slike målere i god tid før dette.

Henning Skumsvoll (FrP) [12:13:44]: Jeg takker statsråden for svaret. Bytting av gamle elmålere må skje parallelt med AMS, som statsråden sier.

Energi Norge mener at en samordning av bytting og innføring av AMS vil være mulig hvis man utsetter saken med ett år utover den tiden som normalt vil medgå til utskifting. Det er jo et stort apparat som skal settes i gang. Spørsmålet er om statsråden vil ta initiativ til et møte mellom bransjen, kontrollmyndighetene, OED og NHD for å finne en løsning som sikrer kvalitet på elmåling samt samfunnsøkonomisk rasjonell overgang til ny teknologi.

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:14:19]: Som jeg sa i mitt første svar, har jeg fått opplyst fra NHD at de er oppmerksomme på disse problemstillingene som representanten reiser, og at de vil se nærmere på regelverket når denne konkrete beslutningen er tatt. I det ligger det jo, hvis man kombinerer det med det som jeg også sa i mitt svar om mulighetene for å få i gang utrulling av AMS-målerne på et tidligere tidspunkt enn 2018, en mulighet for å se på nettopp det å kunne gjøre flere ting på én gang. Det er ikke mulig for meg her i dag å konkludere på det, som følge av at det er Justervesenet som her har ansvaret, og det ligger ikke under mitt departement. Men det er åpenbart slik at det fra begge kanter rent tidsmessig ses på mulighetene for å kunne møtes.

Henning Skumsvoll (FrP) [12:15:16]: Jeg vil igjen takke statsråden for svaret.

Det som er viktig for konsumenten, er at utgifter på opptil 400 mill. kr kanskje må dekkes av nettkundene, samtidig som en regner med at nettarriffen uansett vil øke på grunn av nødvendige investeringer. Den økonomiske reguleringen av nettselskapene har samfunnsøkonomisk drift som et overordnet mål. Det må derfor finnes en øvre grense for hvor mye nettkundene skal måtte betale for fremføring av elektrisitet.

Spørsmålet til statsråden er da: Synes statsråden at det er samfunnsøkonomisk ansvarlig å pålegge nettkundene en ekstrakostnad, kanskje på 400 mill. kr, når AMS om kort tid likevel skal innføres, dersom en ikke får en ordning med Justervesenet?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:16:06]: Jeg er opptatt av at nettkostnadene skal være så lave som mulig. Vi skal ha effektiv drift av nettet i Norge.

Så vet vi at vi står overfor betydelige investeringer i nettet framover, som følge av at de har vært for lave over lang tid. Det er åpenbart slik at det er viktig å fokusere på å ha så lave kostnader som mulig i nettet for øvrig, når en ser det investeringsbehovet som kommer, og de kostnadene som løper på grunn av det.

Å gå konkret inn nå og konkludere på både kostnadsnivå og prosess rundt en sak som Justervesenet har til behandling, er ikke mulig for meg å gjøre. Som sagt: Jeg oppfatter at NHD og Justervesenet er opptatt av å finne så gode løsninger som mulig på dette. Vi har mulighet til å få AMS-målere ut før 2018. Ikke noe ville være bedre enn at en her klarte å unngå dobbelt installering, slik at det ikke ble brukt penger på målere som bare står en kort periode.

Spørsmål 10

Svein Harberg (H) [12:17:30]: Jeg vil stille et spørsmål til forsknings- og høyere utdanningsministeren. Bare en kommentar: Jeg ser ved gjennomlesning i dag at jeg antakelig ikke har vært helt konsekvent i bruken av «barnevernsbarn» og «barnehjemsbarn». Men jeg har varslet statsråden om det på forhånd, slik at jeg bruker «barnevernsbarn» konsekvent nå.

Spørsmålet lyder:

«Flere ganger sist vinter har statsråden og statsråd Bjurstrøm blitt utfordret på urimeligheten som rammer barnehjemsbarn når de ønsker høyere utdanning og får avslag på søknad om studiestøtte. Statsråden svarte 25. februar at regjeringen ønsker at flere barnevernsbarn skal fullføre utdanning og ville se på sammenhengen mellom studiestøtte og andre støtteordninger. Enda en studiestart er gjennomført og et nytt budsjett er lagt frem uten noen endring for denne gruppen.

Når kommer statsråden med hjelp til barnehjemsbar-na?»

Statsråd Tora Aasland [12:18:20]: Som nevnt i mitt svar til Stortinget den 25. februar, er regjeringen opptatt av å øke andelen barnevernsbarn som fullfører utdanning, og vi arbeider med videre oppfølging av NOU 2009:18, Rett til læring, som er det såkalte Midtlyng-utvalget, og NOU 2009:22, som er det såkalte Flatø-utvalget.

Denne saken gjelder ungdom i alderen 18–23 år som er på såkalt ettervern, og bor i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon. Jeg vil presisere at de som ikke bor i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon, kan få støtte fra Lånekassen dersom utgiftene ikke er dekket fullt ut av kommunen. Disse ungdommene, som vi nå her snakker om, som altså bor i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon, har utgifter til bolig, mat, klær og annet livsopphold dekket av det offentlige gjennom fosterhjemsgodtgjørelsen eller gjennom tilskuddet til barnevernsinstitusjonen.

Hoveddelen av utdanningsstøtten skal også gå til dekning av livsopphold. Slik er det med studiestøtten gjennom Lånekassen. Fordi disse utgiftene allerede skal være betalt av det offentlige gjennom fosterhjemsgodtgjørelsen, får ikke ungdommene utdanningsstøtte. Utgifter til utdanning som sådan, dvs. bøker og annet utstyr, omfattes imidlertid ikke av den vanlige fosterhjemsgodtgjørelsen. Studentene kan søke om å få dekket utgiftene gjennom kommunen, men de har ingen ubetinget rett til slik støtte.

Jeg synes det er et viktig prinsipp at det offentlige ikke skal dekke utgiftene til livsopphold for en student mer enn én gang. Utdanningsstøtteordningen for høyere utdanning er bygget opp slik at det ikke er mulig å skille ut den delen av støtten som er ment å gå til dekning av utgifter til bøker, osv. Alternativet er å tildele fullt lån på rundt 90 000 kr i året til disse studentene.

Kunnskapsdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet samarbeider nå for å se nærmere på hvordan vi kan bistå ungdom innen barnevernet som ønsker høyere utdanning. I denne forbindelse vil vi i nær framtid invitere interesseorganisasjoner på området til et

møte for å høre mer om hvordan situasjonen oppleves for dem det gjelder.

Jeg vil presisere at da vi hadde saken oppe sist, sa jeg at vi skulle ta sikte på et slikt møte i høst, og det følger vi nå opp.

Svein Harberg (H) [12:20:30]: Det er riktig at det ble sagt at dette arbeidet er i gang. Jeg er glad for det og takker for at statsråden bekrefter at de tar på alvor at det er en gruppe som kanskje ikke er så stor, men som kan se ut til å komme uheldig ut.

I begynnelsen av august i år uttalte statsråden at de nå var i en prosess med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet for å se på om dagens ordning kan hindre noen i å gå videre. Hvis så er tilfellet, er jo det alvorlig.

Jeg registrerer at Barneombudet er veldig klar på at dette er forskjellsbehandling, og minner også om intensjonen i Lånekassens målsetting om at alle, nettopp uavhengig av bakgrunn, skal få en mulighet. Det betyr vel at en bør se på om en kan finne løsninger, slik at disse kan fanges opp. Jeg håper det er intensjonen til statsråden.

Statsråd Tora Aasland [12:21:32]: Det er klart at det er intensjonen til denne statsråden og til regjeringen at alle skal ha lik rett til utdanning.

Det studiestøtten omfatter, er utgifter til livsopphold. Grunnen til at vi gir lån og stipend til studenter, er at de skal kunne leve mens de studerer. Det er det dette er beregnet på. Derfor vil jeg fastholde prinsippet. Jeg regner med at representanten er enig meg når det gjelder dette prinsippet, at når man allerede får støtte til livsopphold fra staten – i dette tilfellet f.eks. i fosterhjem – er det ingen rimelig grunn til at man skal få det dobbelt opp. Men jeg innser at det er andre utgifter, f.eks. til bøker, reiseutgifter og annet utstyr, som det her kan være snakk om. Vi har nå bestemt et møte hvor vi vil diskutere dette videre med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet for å få så smidige ordninger som mulig, men vi ønsker også å lytte til representantene fra de organisasjonene som dette gjelder, f.eks. barnevernsbarna.

Svein Harberg (H) [12:22:34]: Det er veldig bra at dette nå er i gang, og jeg kan bekrefte at jeg er enig med statsråden i at vi ikke må få løsninger med dobbelt utbetaling til livsopphold. Det er nettopp den andre biten jeg er ute etter, og derfor håper jeg at statsråden nå tar et initiativ til det.

Jeg registrerer at statsråden sier at det i dag ikke er mulig å skille mellom hva som går til livsopphold, og hva som går til økte kostnader ved studier. Da burde en kanskje sette i gang et arbeid for å synliggjøre, eller sannsynliggjøre, det og finne en andel. Det vi ønsker, er jo at barnevernsbarn, som ikke er en ensartet gruppe, får samme mulighet som andre, at de kan få støtte utover livsopphold som andre får, og at de også til slutt kan få den belønningen som andre får når de har fullført en utdanning. Den er de også fratatt i dag når de ikke får studiestøtte – og det er jo en spennende gulrot å ha.

Jeg er veldig fornøyd med at statsråden sier at dette

er i gang, og jeg regner med at hun vil følge opp akkurat denne biten.

Statsråd Tora Aasland [12:23:41]: Jeg tror på at utdanning er et godt virkemiddel også for ungdom som har en vanskelig oppvekstsituasjon. Jeg er innstilt på at vi skal gjøre det beste vi kan for å legge til rette for å hjelpe til med kanskje det aller viktigste for denne gruppen ungdommer, at de kommer seg gjennom videregående og får fullført en videregående skole.

Men dette handler om studenter – altså noe utdanning ut over videregående – og da mener jeg det er viktig å lytte til de erfaringene som de selv har høstet. Sammen med i dette tilfellet barne- og familiedepartementet kommer vi til å gå veldig konkret og målrettet inn i en diskusjon om hvilke utfordringer vi kan se, og hvordan vi på en mest mulig smidig og god måte kan hjelpe til med det ekstra, utover livsopphold, som det her er snakk om.

Spørsmål 11

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Elisabeth Aspaker til forsknings- og høyere utdanningsministeren, vil bli besvart av kulturministeren som rette vedkommende. Men har vi et problem. Kulturministeren er ikke i salen. Hvis hun er rett utenfor, bør hun snarest komme seg inn, ellers må vi enten avbryte møtet eller gå videre til spørsmål 12. – Her kommer imidlertid kulturministeren.

Elisabeth Aspaker (H) [12:25:24]: «Studentene ved det nye kunstakademiet i Tromsø opplever nå at de stenges ute fra en etableringsstipendordning som studentene ved kunstutdanningene i Oslo, Bergen og Trondheim har tilgang til. Denne ulike behandling vil gjøre det mindre attraktivt å søke på utdanningen i Tromsø og kan ikke ha vært Stortingets intensjon ved opprettelsen av kunstutdanningen i Tromsø.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre likebehandling av kunstfagstudenter i Norge?»

Statsråd Anniken Huitfeldt [12:25:55]: Det er riktig som representanten sier, at vi har en stipendordning knyttet til ferdig utdannede kunststudenter – det omfatter noen utdanninger og ikke alle. Det er også riktig som representanten sier, at studenter ved kunstutdanningen i Tromsø ikke er inkludert i denne ordningen. Det er heller ikke slik at de studentene som studerer i utlandet, er inkludert i denne ordningen. Derfor vil jeg se på hele denne ordningen før jeg eventuelt inkluderer enkeltstudier. Det vil fortsatt være mange grupper som er utestengt fra ordningen.

Det kan være flere alternativer med hensyn til å løse denne utfordringen. Det ene er å bruke antall stipend kroner i dag og spre dem bredere ut til samtlige kunstutdanninger. Et annet alternativ er å inkludere studenter som har studert i utlandet.

Jeg forstår at det kan oppleves urettferdig for enkeltstudenter å bli utestengt fra denne ordningen, men det er

altså slik at hvis vi inkluderer studentene i Tromsø, vil det være andre studenter som vil oppleve det samme. Så jeg ønsker ikke å ta inn en og en gruppe, men vil isteden se på ordningen som sådan.

Elisabeth Aspaker (H) [12:27:04]: Svaret fra kulturministeren har jeg faktisk hørt før, for jeg stilte et skriftlig spørsmål og fikk dette svaret. Det var bakgrunnen for at jeg nå stilte et prinsipielt spørsmål til forsknings- og høyere utdanningsministeren. Jeg stiller meg undrende til at det er kulturministeren som er utpekt til å svare på dette spørsmålet, for dette er en prinsipiell sak, dette handler om likebehandling av utdanninger etablert i Norge. Man har i mange tiår kjempet for en kunstutdanning i Tromsø, som skulle bli en likeverdig utdanning på linje med utdanningen i Trondheim, Bergen og Oslo.

Og så synes jeg kanskje det er litt søkt at kulturministeren – når hun nå svarer – viser til at vi har noen studenter i utlandet som eventuelt også skulle vært inkludert i utdanningen. Nei, dette er en prinsipiell sak. Universitetet i Tromsø føler seg lur, og det samme gjør studentene.

Jeg stiller spørsmålet igjen: Mener virkelig regjeringen at vi skal ha A- og B-kunstutdanning i Norge, hvor kunstutdanningen i Tromsø har helt andre rammebetingelser enn de øvrige kunstutdanningene?

Statsråd Anniken Huitfeldt [12:28:06]: Det er ganske mange andre kunststudenter enn de som er studenter i Tromsø, som ikke er inkludert i denne ordningen. Det er bl.a. bachelorstudenter i dans ved Universitetet i Stavanger, det gjelder Filmskolen i Lillehammer, bachelorstudiet i tradisjonsdans ved NTNU og Ole Bull Akademiet, Kunsthøgskolen i Oslo – scenografi og skuespill – og Kunsthøgskolen i Nord-Trøndelag.

Jeg synes det ville være ganske arrogant å si at vi nå skal inkludere én gruppe studenter, men nekte å se bort fra at det faktisk er ganske mange andre studenter som også står utenfor denne ordningen. Jeg har stor respekt for at Elisabeth Aspaker taler Tromsø-studentenes sak, og jeg har lyttet til argumentene. Jeg synes det er viktig å ha med meg dem i den videre diskusjonen. Men det er heller ikke slik at jeg bør ta stilling til kun én utdanning når jeg tar stilling til hvem som skal få stipend for en kunstutdanning.

Elisabeth Aspaker (H) [12:29:00]: Siden det er kulturministeren som står her og svarer, har jeg lyst til å følge opp med å spørre: Dette evalueringsarbeidet som er satt i gang, og som har vært på høring – det har vært forskrifts- endringer på høring – hadde man til hensikt å ha ferdigstilt våren 2009. Nå har det ene kullet studenter gått ut i Tromsø, det neste kullet studenter har begynt i Tromsø, og fortsatt er det ingen ende på dette arbeidet.

Når kan man da forvente at dette evalueringsarbeidet skal være avklart? Når kan man få vite hva slags rammebetingelser studentene i Tromsø skal ha for fremtiden? Det er ikke til å legge skjul på at studentene ser hen til hvilke muligheter de har, også stipendmessig, i forhold til hvor de søker utdanningen sin. Så dette er et viktig spørsmål å få avklart.

Statsråd Anniken Huitfeldt [12:29:53]: Ja, jeg er enig med representanten i at dette er et viktig spørsmål å få avklart. Jeg ønsker å gjøre dette så raskt som mulig, men det er også en del prinsipielle avklaringer som må gjøres, knyttet til bl.a. om vi skal inkludere utenlandske studenter i ordningen eller ikke. Men jeg har i hvert fall til hensikt å få avklart dette i forkant av neste søknadsfrist ved opptak til høyere utdanning.

Presidenten: Presidenten vil for øvrig oppfordre statsrådene til å være til stede i salen i det øyeblikket det spørsmålet de skal svare på, starter.

Spørsmål 12

Torgeir Trældal (FrP) [12:30:36]: «Horder med rein har den siste tiden invadert jordene til bøndene i Gargia. Mange bønder får ødelagt jordene sine for hundretusener kroner. Reinen trekker ned på jordene på grunn av at reingtallet er for høyt og for at det ikke er nok mat oppe på fjellet. Jeg har tatt opp dette med statsråden flere ganger, men det er beklagelig at statsråden ikke følger opp sine egne vedtak.

Når skal statsråden vise handling og starte med nedslaktning av rein slik at vi hindrer at rein sulter og bøndene får ødelagt sine avlinger?»

Statsråd Lars Peder Brekk [12:31:07]: Like før jeg i slutten av forrige uke fikk melding om at det var kommet inn store mengder rein i det fredede området i Gargia, leste jeg en reportasje i Altaposten om at isfronten mellom reineiere og bønder i Alta smelter etter at partene har begynt å snakke sammen. Endelig, understreker jeg. Videre framgikk det av denne reportasjen at det hittil i år ikke hadde vært konflikter med rein på jordene, og at partene hadde innsett at det noen steder var helt nødvendig å bygge konfliktforebyggende gjerder. Dette synes jeg var svært positiv lesing, for det vanlige fra tidligere år har vært det stikk motsatte, nemlig avisoverskrifter som beskriver konflikter og rein på innmark. Den positive utviklingen er et resultat av et møysommelig arbeid der mange parter har jobbet sammen, bl.a. gjennom å etablere en egen arbeidsgruppe ledet av fylkesmannen i Finnmark samt etablering av et kontaktforum ledet av Alta kommune.

Til tross for denne positive utviklingen er det et faktum, som representanten Trældal understreker, at det i slutten av forrige uke kom inn store mengder med rein. Områdene ved Gargia er fortsatt fredet mot reinbeite, og på innmark er det uansett ikke beiterett for rein. Den reinbeiting vi nå ser, er dermed klart i strid med gjeldende fredningsbestemmelser, og jeg finner den situasjonen beklagelig. Jeg vil også vise til at jeg i denne saken har engasjert meg mye, og nok også mer enn det som er vanlig ved slike lokale beitekonflikter.

Det ble omgående truffet utdrivingsvedtak i områdestyret i Vest-Finnmark og med svært korte frister. Vedtaket innebærer at dersom reindriftsutøverne selv ikke fikk drevet ut reinen, ville tvangsmulkt og bruk av helikopter på ut-

øvernes regning komme til anvendelse. Reindriftsutøverne satte umiddelbart i gang med utdriving.

Status i saken nå er at så å si all rein er ute av området, og situasjonen overvåkes fra Reindriftsforvaltningens side. I prosessen ble det også opprettet nær kontakt mellom Reindriftsforvaltningen og Alta kommune for å få tilrettelagt utdrivingsarbeidet. I tillegg har det vært god dialog med andre interesser under gjennomføringen.

Så til Trældals spørsmål om hvordan jeg vil følge opp mine egne vedtak, herunder når jeg vil starte nedslakting av rein. I den forbindelse må jeg få minne om at det er Reindriftsstyret eller områdestyret som ved Stortingets vedtakelse av loven er gitt kompetanse til å fatte vedtak om å gi pålegg om opphør av ulovlig forhold samt å gjøre vedtak om tvangstiltak.

For øvrig blir departementet holdt løpende oppdatert om det arbeidet som nå pågår gjennom utarbeidelse av bruksregler for reinbeitedistriktene. Der hvor det foreligger et for høyt reintall i forhold til det reintallet som er fastsatt gjennom bruksreglene, skal reinbeitedistriktet i henhold til reindriftsloven utarbeide reduksjonsplaner. Dersom dette ikke fører fram, gir loven anvisning på hvordan reintallsreduksjonen skal skje, og videre gir loven i kapittel 11 om sanksjoner og tvangstiltak hjemmel for å iverksette ulike tiltak.

Reindriftsforvaltningen og Reindriftsstyret er nå inne i et hektisk arbeid med vurdering og godkjenning av distriktenes bruksregler. Jeg legger selvsagt til grunn at de samme forvaltningsorganene effektivt og konsekvent vil følge opp eventuelle framtidige brudd på disse reglene, spesielt når det gjelder reintallet. Jeg vil også, slik jeg har gjort det til nå, følge opp disse spørsmålene meget tett på egen hånd.

Torgeir Trældal (FrP) [12:34:25]: Jeg registrerer at det er forskjell på meg og statsråden, og forskjellen er at jeg prater med folket. Jeg har pratet med bl.a. Alta Bondelag, som har kontaktet meg om denne problematikken, og jeg kan også lese at ordføreren i Alta nå ber om nedslakting. Så det er tydeligvis langt mellom liv og lære her.

Det er jo ikke bare i Vest-Finnmark at et altfor høyt reintall skaper problemer. I går så jeg på Sameradioens tv-nyheter Oddasat at et reindistrikt i Øst-Finnmark ødelegger for to andre mindre distrikter, og ifølge NRK har det distriktet 4 000 rein for mye i forhold til det fastsatte reintallet. Dette er et problem som har vedvart uten at reindriftsmyndighetene har klart å gjøre noe som helst. Det er akkurat det samme som i Alta – man vet om det, men man klarer ikke å gjøre noe. Viser ikke dette at statsråden og reindriftssjefen har mistet kontrollen over reintallsutviklingen i hele Finnmark?

Statsråd Lars Peder Brekk [12:35:21]: Det er ikke langt mellom liv til lære. Vi følger lover og regler, og som landbruks- og matminister har jeg lyst til å understreke at jeg er minst like opptatt som Trældal av at jordbruket i dette området skal ha en så trygg og forutsigbar situasjon som mulig. Jeg holder meg løpende orientert om saken, og Landbruks- og matdepartementet har i

denne konkrete saken nær kontakt med Reindriftsforvaltningen.

Så må det også understrekes, som jeg var inne på i svaret, at den konkrete oppfølgingen skal skje lokalt og innenfor reindriftslovens rammer. Finnmark er landets største reindriftsfylke, og reindriften vil man på forskjellige måter måtte forholde seg til. Men det betyr selvsagt ikke at reindriften ikke skal følge de lover og bestemmelser som gjelder. Jeg er helt klar på at de partene som nå er innbefattet i denne konflikten i Alta, har en helt annen dialog nå enn tidligere. Det gir håp om en positiv utvikling.

Torgeir Trældal (FrP) [12:36:19]: Det er tydelig at statsråden og jeg er uenige og forblir uenige. Det som er problemet når statsråden ikke tar ansvaret for dette, er at det blir som dominobrikker, når én dominobrikke faller på en annen, så faller alt. Det er det som nå skjer i Finnmark. Når det ene distriktet ikke følger opp, detter det over, og så er det problemer over hele Finnmark. Det som var et problem i vest, er blitt et problem i hele Finnmark.

I den nye reindriftsloven heter det at distriktene selv skal lage distriktsregler for om bl.a. reintallet skal fastsettes og godkjennes. Men bare få distrikter har fulgt loven om å lage slike planer. For det første sier man det er Reindriftsforvaltningens ansvar. Reindriftsforvaltningen – med all respekt – ligger under statsrådets ansvarsområde. Til syvende og sist er det statsrådets ansvar, og ansvar kan ikke delegeres bort. Så spørsmålet blir: Hvor lenge skal statsråden la dette fortsette, samtidig som reintallet fortsetter å vokse?

Statsråd Lars Peder Brekk [12:37:19]: Det er riktig at det kan være dominoeffekter ved for høyt reintall og ved brudd på regelverket. Det som er et faktum, er imidlertid at hvert eneste sida-reinbeitedistrikt har ansvaret for å utarbeide egne bruksregler og melde dem inn til Reindriftsforvaltningen. Det skjer, det gjennomgås, og i de tilfellene disse reinbeitedistriktene ikke greier å bli enige, skal reindriftsforvalterne gå inn og fastsette reintall og deretter gjennomføre de tiltak som er nødvendige for å få reintallet ned på det rette nivået. Her gjøres den jobben daglig. Her følges det opp, og jeg har lyst til å understreke at her gjør reindriftsforvalterne en god jobb, etter min mening. Samtidig er det ikke til å underslå at det er store utfordringer i forhold til reindriften i Finnmark med for høyt reintall. Det høye reintallet er reindriftsutøvernes ansvar, og de er nødt til å forholde seg til lover og regler, og det er mitt ansvar å følge opp at de gjør det.

Spørsmål 13

Olemic Thommessen (H) [12:38:34]: Jeg har fremmet følgende spørsmål:

«For så vel effektiv saksbehandling som brukernes rettsikkerhet er arkivdanning en viktig del av offentlig sektors virksomhet. I dag er det vanskelig å se hvem i det offentlige apparatet som har et overordnet ansvar for dette. I overgangen til den digitale tidsalder har vi store mulig-

heter til å finne svært rasjonelle løsninger, samtidig skal saksbehandlingen i ettertid kunne dokumenteres og være etterprøvbare.

Hva vil statsråden gjøre for å styrke arbeidet med arkivdanningen i offentlig sektor?»

Statsråd Rigmor Aasrud [12:39:10]: Arkivdanningen i offentlig sektor reguleres av arkivloven med tilhørende forskrifter, som sorterer inn under Kulturdepartementets ansvarsområde.

Det følger av arkivloven § 6 at det enkelte offentlige organ har en selvstendig plikt til å sikre at de har arkiv som er «ordna og innretta slik at dokumenta er tryggja som informasjonskjelder for samtid og ettertid». Det følger videre av arkivforskriften at offentlige organer plikter å føre arkiver som samsvarer med de regler for arkiv som er bestemt ved forskrift. På bakgrunn av dette har riksarkivaren, som overordnet ansvarlig for arkivsektoren, bl.a. utviklet en arkivstandard som skal benyttes av offentlige arkivskapere i deres arkivarbeid.

Arkivloven gir riksarkivaren et tilsynsansvar for hele offentlig sektor. Dette skal sikre at bestemmelsene om forsvarelig arkivhåndtering overholdes. Riksrevisjonens undersøkelse av arbeidet med å sikre og tilgjengeliggjøre arkivene i kommunal sektor påpeker bl.a. at det foreligger store mangler ved forvaltningen av de kommunale arkiver, og at dette er mangler som kunne ha vært avdekket på et tidligere tidspunkt, dersom riksarkivaren hadde gjennomført tilstrekkelig tilsyn.

Kulturdepartementet har bedt riksarkivaren bedre sine rutiner for tilsyn og veiledning av offentlige arkivinstitusjoner. Dette arbeidet er påbegynt. Videre er arbeidet med å revidere det generelle kassasjonsregelverket for offentlig sektor igangsatt for å sikre en bedre dokumenthåndtering i enkelte offentlige arkiver.

Til nå har det i for stor grad vært fokusert på avleveringsleddet i arkivdanningsprosessen. For å sikre en god arkivdanning, som igjen danner grunnlag for en god og sikker dokumentasjon for ettertiden, må arkivsystematikken tas med når nye arbeidsprosesser og verktøy tas i bruk. Noen av disse problemstillingene er behandlet i St.meld. nr. 24 for 2008–2009, Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv. Samtidig eksisterer det behov for å vurdere en mer helhetlig behandling av både arkivsektoren og informasjonshåndteringsprosessen. Riksarkivaren vil fra og med 2010 sende ut et elektronisk spørreskjema til kommuner, fylkeskommuner og interkommunale arkivdepot. Dette vil være starten på en årlig innrapportering til riksarkivaren om arbeidsforholdene hos adressatene og danne grunnlag for videre oppfølging av kommunesektoren. Alle kommuner, fylkeskommuner og interkommunale arkivdepot må innen utgangen av 2011 avgi en bygningsfaglig rapport om tilstanden for lokaler med eldre og avsluttede arkiver. Statsarkivene vil følge opp rapporteringen. Jeg vil også nevne at Kulturdepartementet vil fremskynde arbeidet med å lage en helhetlig plan for arkivsektoren, der også ABM-utvikling og Arkivverket vil bli trukket inn i saken.

I denne sammenheng må vi ta inn over oss at vi står

midt oppe i en rivende teknologisk utvikling. Arkivverdig materiale oppstår i nye kanaler, bl.a. i forbindelse med bruk av sosiale medier. Mitt direktorat vurderer nå forutsetninger og hindringer for at forvaltningen benytter sosiale medier, og det vil også kaste lys over arkivdannelsen.

Olemic Thommessen (H) [12:42:28]: Jeg takker statsråden for dette svaret.

Svaret avspeiler et litt kinkig problem i forhold til arkivområdet. Det er jo slik at arkiv må man tenke på i to faser. Først er det fase en hvor arkivet dannes – altså det som skal lagres for fremtiden, bygger seg opp gjennom en saksbehandling. Så kommer tidspunktet hvor det er ferdig og avleveringen, som statsråden er inne på, skjer. Da er vi inne på hvordan det lagres, og om man kan finne frem igjen i fremtiden.

Det siste er åpenbart i gode hender i Kulturdepartementet, selv om vi nok skal ha en diskusjon der om ABMUs utvikling og om Kulturrådet er et egnet sted.

Det første, derimot, faller litt mellom to stoler, for der snakker vi om en kompetanse som nå henger med på lasset inn i Kulturrådet, og det er liten grunn til å tro at Kulturrådet vil betjene den typen kompetanse. Mitt spørsmål går mer på hvordan vi kan ivareta og utvikle den kompetansen som en del av moderniseringen som statsråden er ansvarlig for.

Statsråd Rigmor Aasrud [12:43:37]: Som jeg sa i mitt svar, har Direktoratet for forvaltning og IKT satt i gang et arbeid nettopp for å vurdere hvordan vi bl.a. skal forholde oss til sosiale medier, som vi bruker mer og mer av også i forvaltningen. Når det gjelder arkivdanning, har riksarkivaren utarbeidet en egen strategiplan som også ser på disse forholdene, Arkivverkets digitale utfordringer, som vil bidra til å lage regler. Det er helt klart at vi er i et taktskifte. Det er mye mer som nå foregår gjennom digitale løsninger, og derfor har Kulturdepartementet nå bevilget ekstra penger til å digitalisere flere av sine verktøy.

Avslutningsvis har jeg lyst til å si at Nav nå er i ferd med å lage et elektronisk arkiv. Det vil være blant de tingene som både vil lette Navs situasjon, og som er viktige for å få gode arkiver i framtiden. Helt til slutt har Helsedepartementet gjort et stort arbeid med å få sine arkiver under trygge forhold ved å opprette helsearkivet på Tynset.

Olemic Thommessen (H) [12:44:46]: Nå er det altså ikke lagringen jeg er ute etter. Poenget her er at det i offentlig sektor, når saksbehandling skjer, er behov for arkivdanningskompetanse, ikke lagringskompetanse, og hvordan dette dannes. Det dreier seg jo dels om at det skal være enkelt for offentlig sektor å finne frem igjen i ting, og at saksbehandlingen skal være så glatt som mulig og så effektiv som mulig. Men det handler også om rettssikkerhet for brukerne og gode strukturer der.

Spørsmålet er: Hvor ivaretas den kompetansen? I dag er det ikke så lett å se det. Difi, Direktoratet for forvaltning og IKT, ville vært et naturlig sted å håndtere det, og det ville vært et naturlig sted for arkivdannelsen å finne sin spesialkompetanse – atskillig mer egnet enn Kulturrådet.

Spørsmålet er om statsråden kunne tenke seg å vurdere å bygge opp slik kompetanse i Difi.

Statsråd Rigmor Aasrud [12:45:50]: Jeg er iallfall interessert i at den kompetansen som Difi besitter, kan benyttes når vi danner arkiv. Men jeg tror det er viktig å holde fast ved at Arkivverket vil være den naturlige instansen til å utvikle den type standarder. NOARK er i den sammenheng viktig – det at vi har en standard som vi ordner dokumentene etter, og at det blir lagd medier som gjør at man kan hente opp dokumenter i ettertid. Jeg mener at NOARK-standarder er noe av det vesentlige, slik at vi har arkivdanning som både er gjennomiktig, og som det i ettertid går an å hente dokumenter tilbake fra. Den kompetansen som finnes i mitt fagdepartement, samarbeider vi gjerne med andre departementer om, og det vil også gjelde Arkivverket i den grad det er behov for den type kompetanse hos dem.

Spørsmål 14

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Laila Marie Reiertsen til arbeidsministeren, vil bli besvart av fornyings-, administrasjons- og kirkeministeren på vegne av arbeidsministeren, som har sykdomsforfall.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [12:47:07]: «I Bergens Tidende 31. oktober i år kan en lese om Marias Nav-dagbok. Som ombudskvinne og medmenneske er dette ikke særlig lystelig lesning, noe kanskje arbeidsministeren også støtter. 193 000 saker står i kø for behandling hos Nav. Så langt i år har Nav fått inn over 30 000 klager på ulike vedtak. Det er 10 000 fler enn for to år siden, og dette viser at en er på helt feil kurs når det gjelder saksbehandling i Nav.

Når skal dette eventuelt snu, og hva vil nå statsråden foreta seg av handling for å få dette på rette vei?»

Statsråd Rigmor Aasrud [12:47:44]: Representantens spørsmål retter seg i hovedsak mot to forhold: saksbehandlingstiden i Arbeids- og velferdsetaten og antall klagesaker etaten har til behandling. I tillegg viser representanten til en dagbok skrevet av en Nav-bruker, omtalt i Bergens Tidende 31. oktober i år. Det gjør alltid inntrykk å høre om enkelthistorier, men jeg ber om forståelse for at jeg av hensyn til taushetsplikten ikke kan kommenterer denne enkeltsaken.

Arbeids- og velferdsetaten har i løpet av 2009 og 2010 arbeidet systematisk og målrettet for å behandle flere saker og redusere saksbehandlingstiden. Blant annet har arbeidsprosesser blitt effektivisert, rutiner har blitt tydeliggjort, og støttesystemer i saksbehandlingen er blitt utviklet og tatt i bruk. Dette arbeidet har fortsatt høy prioritet i etaten.

I tillegg har departementet gjennomgått regelverk for å forenkle saksbehandlingen i etaten, og etatens driftsbevilgning er styrket både i 2008 og i 2009. Styrkingen av driftsbevilgningen er videreført i 2010.

Resultatet av disse tiltakene har medført at målet om

at antall saker til behandling ved utgangen av 2009 skulle ligge på om lag samme nivå som ved utgangen av 2006, er blitt nådd. Hittil i 2010 har antall saker til behandling i hovedsak vært uendret.

Det er riktig som representanten påpeker, at antall klagesaker til behandling har gått noe opp. Arbeids- og velferdsdirektøren har informert Arbeidsdepartementet om at årsaken til dette er at flere søknader har blitt behandlet, og at andelen brukere som har fått avslag, har økt noe.

Selv om utviklingen i saker til behandling og saksbehandlingstid er i god utvikling, vil departementet fortsatt ha stor oppmerksomhet rettet mot dette området. Det gjelder også i klagesaksbehandlingen.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [12:49:51]: Eg takkar for svaret. Framstegspartiet har foreslått oppretting av Nav-ombod ved fleire høve – og fått støtte frå fleire, men ikkje frå regjeringa.

Regjeringa seier i Soria Moria II-erklæringa at dei skal vurdera eit velferdsombod/Nav-ombod. Kor lang tid skal regjeringa bruka på å vurdera dette? Eller har ein allereie vurdert dette vekk?

Statsråd Rigmor Aasrud [12:50:14]: I arbeidsministerens sykefravær er jeg ikke oppdatert på hvor man står i saksbehandlingen når det gjelder Nav-ombud konkret. Men det jeg kan si, er at Arbeidsdepartementet har høyt fokus på å øke brukertilfredsheten, og det å få saker gjennom har vært et prioritert område for at man skal få god saksbehandling.

Det er også viktig at vi sørger for at den enkelte bruker opplever et godt møte med Nav, og at man føler seg ordentlig behandlet. Jeg tror også det er viktig når vi ser på antall saker i Nav-systemet, at man husker på at det kommer flere hundre tusen saker til Nav hver eneste måned. Gjennomstrømmingen av saker har blitt forbedret, men det er bestandig leit å se enkeltsaker der folk ikke har opplevd at man har fått ordentlig behandling, og det er jeg sikker på at arbeidsministeren vil ha fokus på også i tiden framover.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [12:51:15]: Eg er sjukepleiar. Innan vår sektor har ein mange stader det ein kallar for primærsjukepleiar eller primærkontakt. Dette er med på å ansvarleggjera ein som menneske, og som sjukepleiar.

Meiner statsråden at dette hadde vore ei løysing òg for Nav som dermed hadde gitt Nav eit ansikt og eit ansvar ut til brukarane? Er statsråden positiv til dette?

Statsråd Rigmor Aasrud [12:51:41]: Jeg tror det er viktig at Nav-brukerne kan møte saksbehandlere som kjenner deres situasjon. Noe av intensjonen med hele Nav-reformen er at behandling av saker som ikke trenger personlig kontakt, skulle skje på andre kontorer og i andre systemer enn ved direkte publikumskontakt, med den enkelte bruker. Det som hele Nav-systemet dreier seg om, er at vi skal få en nærhet mellom brukeren og den enkelte saksbehandler, og det at man får treffe den enkelte saksbehandleren når man finner det formålstjenelig, synes jeg

må være en god ordning. Jeg håper at de enkelte Nav-kontorene tilstreber det. Også innenfor det enkelte Nav-kontor kan det jo være særskilte saker som enkeltsaksbehandlere har mer kunnskap om enn andre, og sånn sett kan det være fornuftig at man bytter saksbehandler noen ganger. Men at man har én saksbehandler å forholde seg til, tror jeg er en god ordning også i Nav-systemet.

Spørsmål 15

Robert Eriksson (FrP) [12:52:50]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren:

«I Dagbladet på nett den 8. oktober slår statsråden fast at utviklingshemmede har rett til å bo hvor de vil selv om de er avhengige av tjenestetilbud som er mer omfattende enn for andre og som pålegger den ansvarlige kommune utgifter. «Jeg er veldig opptatt av at dette skal etterleves i praksis rundt om i Norge», sier Lysbakken til Dagbladet.no.

Hvordan vil statsråden forsikre seg om at denne lovforståelsen blir lagt til grunn i alle norske kommuner?»

Statsråd Audun Lysbakken [12:53:29]: Mennesker med utviklingshemming har rett til et selvstendig liv og til å være en del av samfunnet sammen med andre, og de skal ha de samme valgmulighetene som andre. Det var hovedinnholdet i det som ble kalt HVPU-reformen, eller ansvarsreformen, som ble vedtatt for vel 20 år siden. Dette gjelder fortsatt. Mennesker med utviklingshemming skal i likhet med alle andre ikke diskrimineres.

Retten til å velge gjelder hvordan du vil ha ditt eget hjem, enten ønsket er å kjøpe bolig, leie bolig, bo for seg selv eller bo sammen med andre – nøyaktig de samme rettighetene som resten av befolkningen har.

Så er det sånn at mange har særlige hjelpebehov på grunn av sin utviklingshemming. Kommunen har etter sosialtjenesteloven plikt til å gi tjenester til personer som ikke kan ta omsorg for seg selv, eller som er avhengig av praktisk og personlig hjelp for å greie dagliglivets gjøremål. Personer som er i en slik situasjon, har rett til sosiale tjenester. Tilsvarende gjelder for helsetjenester etter kommunehelsetjenesteloven.

Det ses ofte som en praktisk løsning at mennesker som har behov for løpende bistandstjenester, kan bo i ulike former for bokollektiv eller samlokaliserte leiligheter for personer med nedsatt funksjonsevne. I praksis blir det nok noen ganger gjort en samlet vurdering av tjenestebehovet i denne boligen heller enn en individuell vurdering av den enkeltes behov.

I forbindelse med ansvarsreformen ønsket Stortinget å satse på mer fleksible ordninger tilpasset den enkelte. Det ble understreket nettopp at boliger som kommunen tilbyr, ikke skal ha institusjonskarakter.

Helse- og omsorgsministeren understreket i spørretimen 3. februar:

«Retten til nødvendige tjenester i prinsippet er uavhengig av bosted.»

Tjenesten skal tilpasses brukeren, ikke omvendt. Kun i helt spesielle tilfeller kan kommunen stille vilkår om at et menneske må bo et spesielt sted for å kunne få tjenester. Det er dette jeg ga uttrykk for i intervjuet med Dagbladet.

Her snakker vi ikke om ny politikk, men vi snakker om et behov for å presisere hva slags lovgivning som gjelder. Vi snakker om å få slått fast at de samme prinsippene gjelder for alle mennesker, for det virker som om rettighetene oftere blir oversett når det gjelder mennesker med utviklingshemming. Jeg ser for mange tegn på at enkelte kommuner igjen har vendt tilbake til mer institusjonstenkning, og at vi ser segregering i forbindelse med skolegang for barn med utviklingshemming. Derfor tror jeg vi har behov for en bevisstgjøring rundt regelverket. Det var hensikten med det informasjons- og utviklingsprogrammet som vi lanserte for kort tid tilbake, som trekker opp en rekke tiltak for å øke informasjonen og bevisstgjøringen om politikken. Programmet i seg selv er viktig. Det vil gjøre at kommunene blir mer klar over hva slags regler og rettigheter som gjelder, og det kan ikke minst brukes av utviklingshemmede selv og deres organisasjoner til å kreve sin rett.

Robert Eriksson (FrP) [12:56:35]: Jeg takker for svaret, men det var jo ikke noe nytt i det statsråden sa. Faktisk svarte han ikke på det spørsmålet jeg stilte. De reglene som statsråden nå brukte 3 minutter på å gjengi, er regler som har vært gjeldende siden 1990-tallet. De reglene følger ikke kommunene opp.

Vi har sett i tiden som har gått, spesielt i de senere årene, at vi får mer og mer gettolignende boliger for utviklingshemmede. Blant annet skyldes det finansieringsordningene i Husbanken, at det er mer lønnsomt for kommunene å tilrettelegge for institusjonslignende boliger for de utviklingshemmede.

Det samme har også blitt påpekt fra bl.a. forsker Terje Olsen i Nordlandsforskning og Jan Tøssebro, professor ved NTNU, at det programmet som statsråden viser til, ikke er tilstrekkelig og godt nok. Så mitt spørsmål blir på nytt: Hvordan vil statsråden sikre at kommunene følger regelverket?

Statsråd Audun Lysbakken [12:57:43]: Det er jo ikke rop etter ny lovgivning. Det har jeg heller ikke oppfattet at det er fra opposisjonen, for lovgivningen er god nok. Spørsmålet er om lovgivningen følges opp over alt, om den blir til virkelighet i møtet mellom den enkelte utviklingshemmede og den enkeltes familie og kommunene. Da er det en bevisstgjøring rundt hvordan lovverket er, og hvordan det skal forstås, som er nøkkelen. Derfor er informasjons- og utviklingsprogrammet så viktig. Det er i seg selv et redskap for å få til det som nå skal på dagsordenen i landets kommuner, og det inneholder en rekke tiltak for å øke bevissthetsnivået. Det gjør vi nå konkret gjennom møter med landets kommuner der vi går gjennom innholdet i programmet. Det vil også være et verktøy for de utviklingshemmedes organisasjoner til bruk i konkrete saker der man ikke får gjennomslag for de rettighetene som lovverket krever. Så det er nettopp for å følge opp det repre-

sentanten er bekymret for, at vi har laget informasjons- og utviklingsprogrammet.

Robert Eriksson (FrP) [12:58:51]: Jeg takker for det første for svaret og vil gi ros til statsråden for det engasjementet han har vist overfor de utviklingshemmede, og for at man også har laget et informasjonsprogram for denne politikken. Men det programmet er etter mitt skjønn altfor lite ambisiøst. Det er for lite treffsikkert, noe også flere har påpekt.

Jeg vil sitere fra Dagbladet den 15. oktober, hvor seniorforsker Terje Olsen i Nordlandsforskning uttaler følgende:

«Det mest sentrale spørsmålet i dag er byggingen av store bofellesskap.»

Det er ikke fremmet noe tiltak som bryter med dette, altså som vil gjøre det enklere å få mindre bofellesskap mer tilrettelagt.

Da blir mitt spørsmål til statsråden nok engang, som jeg ikke har fått et konkret svar på: Vil statsråden innføre de samme reglene for husbankfinansiering som man hadde på 1990-tallet? Det andre er: Hvordan vil statsråden følge opp rettssikkerheten ved overgrep mot utviklingshemmede, som også har vært en stor sak i media?

Statsråd Audun Lysbakken [12:59:56]: Det er, når det gjelder bokollektiv, grunnleggende i loven at alle har rett til å velge hvor de skal bo, de har rett til å velge hvem de skal bo med, og kommunene må tilpasse tjenestetilbudet til det. Kun i ekstreme tilfeller skal det prin-

sippet ikke gjelde. Det betyr at for de aller, aller fleste utviklingshemmede ligger det en sånn rett til grunn. Det er nettopp for å tydeliggjøre det at vi har lagt så stor vekt på retten til selv å velge hvor man skal bo, i informasjons- og utviklingsprogrammet.

Jeg tror nok at representanten Eriksson og jeg deler målet om hvor vi skal, og engasjementet for det. Og jeg skulle ønske at han hadde vært til stede på lanseringen av informasjons- og utviklingsprogrammet, fordi mottakelsen blant dem det gjelder, er en helt annen enn det representanten gir uttrykk for her. Lederen i Norsk Forbund for Utviklingshemmede sier at dette er det viktigste som har skjedd på feltet det siste tiåret. Og jeg legger aller mest vekt på hva de utviklingshemmedes organisasjoner sier selv om dette.

Presidenten: Dermed er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [13:01:02]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Det tilligger da presidenten å spørre om den representanten som nå er igjen i salen, forlanger ordet før møtet heves. – Det ser ikke slik ut.

Møtet hevet kl. 13.02.
